

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Nrul de Duminecă
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un 40 franc.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferencz-utca 20,
 INSERȚIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 f.
 Manuscripte nu se ina-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Un nou simptom de boală al bisericii.

București, 15/28 Octomvrie.

Organismul bisericii române din regat este bolnav. Boala este veche și medicii curanți în loc să o stârpească, o agravează. Dacă ar fi să constatăm natura boalei, ea se poate declara cu toată certitudinea de politică. În momentele când cele două state românești, dincoaci și dincolo de Milcov, au fost frământate de ideile mari ale unirei și ale dinastiei străine, întreaga energie națională a fost concentrată și cheltuită pentru realizarea lor. Toate talentele și toate spiritele mari, pe care poporul român le-a produs, au fost atrase de aceste probleme și consumate de ele. Tărîmul politic a devenit pentru multe decenii unicul câmp al preocupărilor și toți din toate părțile au jertfit munca lor pentru întemeierea și încheierea statului român modern, acum unit și domnit de un principe ales și binecuvântat de Dumnezeu.

Progresele realizate au fost enorme și în curând tânărul stat român și-a dobândit o pozițiune respectabilă în Europa, și avântul său producea nouă și nouă victorii. Biserica, conservatoare din firea ei, a rămas în mijlocul acestor inovațiuni și progrese rapide, pe loc, ca și când pe ea n'ar privi-o schimbările mari petrecute în jurul ei, ca și când ea n'ar avea nevoie de nici o primeneală în organismul ei, de o potri-

vire timpurilor nouă, cari au răsărit pentru Țara românească.

Secularizarea averilor mănăstirești și legea nouă sinodală care da Domnitorului dreptul a numi pe episcopi, a scos această biserică din vechile ei așezăminte seculare, în mod brusc și a lăsat-o fără îndreptare în bătaia valurilor. Clerul a suferit aceste lovituri fără rezistență, și nici o picătură de energie națională n'a mai rămas pe seama acestei instituțiuni umilite, care ar fi avut darul să o scape și să o ferească de primejdiile spre care era pornită. În frământările politice din ce în ce mai aprinse a fost trasă și biserica și nu ca un factor hotărîtor, ci ca unealtă pentru scopuri adevseori străine de ea și păgubitoare ei. Luptele înflăcărâte între partidele politice și lăcomia de a folosi ori-și-ce mijloace pentru întărirea partidelor, unuia contra altuia, au înjugat în curând și pe capii bisericii la carul politic, și prin ei întregul cler. Dela șefii partidelor politice atârna în prima linie înălțarea unui cleric la pozițiunea bine dotată și influentă de episcop. În grația șefului de partid nu puteai ajunge însă, decât făcând servicii politice partidului.

Este ușor de înțeles că direcția, care s'a dat astfel clerului în toată gândirea și făptuirea sa, nu numai că a fost greșită, ci deadreptul distrugătoare pentru biserică. Un cleric, devotat învățăturilor evanghelice, care trăia numai pentru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, și-și îndeplinea misiunea sa înaltă cu evlavie și smerenie înaintea altariului, rămânea nebăgat în seamă în col-

țișorul lui ascuns, unde a fost trimis de mai marii lui. Cel îndrăzneț însă, pentru care sfântul altar și haina sa preotească erau numai un capital lumesc, ce învărtit cu istețime și cu spirit negustoresc în banca politică a partidelor, trebuia să producă dobânzi grase, se afixa, se angaja, dând firește totodată arvune în măsura în care creșteau sortii înălțării sale pe treptele ierarchice. Până și preoții dela sate au înțeles repede acest rost al ființei lor, și și-au însușit și ei politica practică. Pentru unul s'au mai multe voturi aruncate de porunceală, de preot în urna politică, atotputernicul vlădică iartă unul sau mai multe păcate. Prin această simplă operație bietul om, care poartă din întâmplare haina preotească, poate să-și vadă nesupărat, mai ales în zilele de Duminecă și de sărbătoare, când sânt și zilele de judecată, de treburile sale; casa Domnului, și așa goală, poate rămânea în acest timp închisă. Se mai întâlnește cu unul și cu altul pe la târguri, mai face și alte păcate, dar se va spăla el de ele, căci remediul este știut și probat.

Relele mari, cari rezultă din strivirea bisericii între partidele politice, se resimt firește nu numai în biserică, ci în toată țara, și se sparg mai ales în capul guvernului. Mijloacele de a-le înlătura au rămas zădarnice, fiindcă pe cât timp episcopii și preoții sunt funcționari ai statului și guvernele sunt formate de partide, isvorul răului nu poate seca. Guvernul a avut curajul să aplice, precum se știe, unul din cele mai drastice mijloace: caterisirea unui metropolit-primat.

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Cronica rimată.

Vremuri de bejenie.

November — dureros preludiu

Al zilelor frigorigere —

Prin ramurile goale cântă

Funerul toamnei »Mizerere«.

Când bate vântul și vestește

Că ale iernei zile vin

Sânt sigur c'o să mă salveze

Administratorul Nichin.

Sânt sigur că Nichin »trimite« —

De rândul meu deci nu sânt trist

Dar mă gândesc acum la alții...

(Am fost și eu socialist!).

S'anunță zilele polare

Și-i gol al naftunei bîld, —

Inscribe-te, subcomisare,

In democraticul partid!

Inscribe-te, cât mai e vreme

Și iese stânjenul de lemne,

Căci mâine n'o să fie nimeni

La treaba asta să te îndemne.

Mitică, scoarțele archivei

Aruncă-le fără regret:

Takist, tu mâine iscăli-vei

In loc de copii, — un decret.

Să nu regreti că-ți lași stăpânul:

Convinge-te, sărman copist,

Că nu-i născut poet românul,

Românul e născut takist!

Dorință.

Un trubadur se roagă 'n versuri,

Se roagă Domnului din cer

Să-l facă fel-de-fel de lucruri...

M'am întrebat: de ce? Mister!

Ar vrea de pildă să-l prefacă

In stâncă, munte, vânt și nor

Intr'un vultur ce zboară 'n zare

Intr'un pârâu rătăcitor...

Din partea mea, o Doamne-sfinte

Să-l faci orice, căci nu regret,

Dar vezi, pe lângă toate celea

Mai fă-l, o Doamne, și poet!

E. Victor.

Viața literară.

— O întrebare a »Lucaefărului«. — Ce este »poporanismul« în trecut și astăzi. — Părerii individuale. —

De Ilarie Chendi.

Revista »Lucaefăru« s'a adresat zilele aceste mai multor scriitori cu o întrebare de o deosebită actualitate. Directorul numitei reviste vrea să cunoască, adică părerile curente asupra »poporanismului în literatură«? E o intențiune bună aceasta și probabil că răspunsurile, ce vor sosi dela diferiții literați din provinciile române, vor prezenta multe momente caracteristice. Probleme de aceste pasionează și publicul cititor, și ne putem aștepta la un schimb instructiv de idei între reprezentanții diverselor grupări literare. Cât privește opinia noastră o facem cunoscută »Lucaefărului« la acest loc, în cele următoare.

Noțiunea de poporanism este în adevăr nelămurită sau foarte vag interpretată. Ea are astăzi aderenți ferenți, pe cum și adversari implacabili. Cuvântul însuș s'a strecurat în terminologia noastră literară și politică abea de câțiva ani mai cu dinadinsul, și e luat de unii drept o absurditate, iar de alții drept un program întreg de principii. Care e adevărul?

Ori ce curent își are trecutul și tradiția. Poporanismul, cu manifestările sale în literatură și în politică, înseamnă și el un curent, pe cum am zice bunăoară »naturalism«, sau »modernism«. Și, dacă vom căuta în trecut, li vom găsi ușor origina, pe cum și fazele de dezvoltare. De când în literatura noastră s'a ivit întâia dată interesul și dragostea pentru sufletul poporului și pentru

Efectul a fost că a căzut guvernul peste această caterisire, caterisitul și-a asigurat o pozițiune strălucită materială, și amenință din când în când dela mănăstirea lui cu puterea lui, iar organismul bisericesc a rămas cu vechile sal. păcate. Deabea s'a împlinit un deceniu dela acea faimoasă caterisire și astăzi azistăm la o adevărată revoluțiune în sfântul Sinod. Un episcop, intrat în apele unui partid politic, află cu cale a se folosi și el de un mijloc drastic în contra »fraților lui în Hristos«, care se bucură de favoarea altor partide politice. Nu se pot astăzi prevedea urmările acestui scandal în cea mai înaltă corporațiune a bisericeii; este indiferent dacă ele vor zdruncina sau nu pozițiunea guvernului, sau se vor opri la disciplinarea episcopului. Esențial rămâne constatarea că cele petrecute zilele aceste în sfântul Sinod sunt un nou simptom al boalei de care suferă biserica și o dovadă că mijloacele de îndreptare încercate până acum au rămas fără efectul dorit.

Nu este de presupus că în cercurile politice hotărâtoare din București nu s'ar ști și cunoaște mijlocul sigur de îndreptare. Aplicarea lui cere însă o jertfă mare din punct de vedere de partid. Această jertfă însă s'ar putea aduce ușor și fără vr'o scădere, când toate partidele politice ar renunța prin bună înțelegere la concursul organismului bisericesc în afacerile electorale, căci mai ales de aceste se tractează. Bisericeii să-i se redea independența sa și clericii să fie scăpați din situațiunea falșă a mulțumii miniștrilor pentru că aceștia i-au învrednicit a-i face parohi, protoierei, episcopi și metropoliți. Autoritatea tuturor dignitarilor în o biserică liberă, mai ales liberă de spiritul de partid, va spori, și întreaga biserică va lua cursul normal spre ținta ei, căci numai așa ea poate viețui și se poate apropia de înalta misiune pe pământ.

Partidele politice însă numai cu anevoie se pot înțelege ele între ele, și deprinderile în lupta lor sânt încă la un nivel, care nu oferă nici o garanție pentru realizarea sinceră a vre-unui eventual compromis între ele.

Serbările lui Șaguna în lumină ungurească. Era de așteptat ca Ungurii să se războiască împotriva-ne și pentru-că, am ținut de cea mai sfântă datorie a noastră, de a ne aduce aminte de viața și faptele unui mare bărbat al neamului nostru, care a lucrat nu numai pentru poporul lui, ci și pentru binele acestei țări și al Ungurilor chiar.

Presa maghiară continuă de a bombarda cu cele mai triviale insulte memoria marelui bărbat și a îmbrăca într'o haină politică »agitatoare« actul nostru de pietate dela Rășinari.

Și Moldován Gergely cu »Ungaria« lui ține isonul. — Ce rușine și ce batjocură pentru limba românească, că a ajuns ea însăși, să întunece, prin graiul unor inconștienți veacul asupra căruia Șaguna a aruncat atâtă lumină.

De câteori nu s'a serbat amintirea lui Kossuth, cel care a dus țara de mal? Iar noi ne am abținut de a turbura liniștea, pe care simțul nostru de pietate o datorește mormintelor, orice oseminte ar sălășlui în ele.

Dar ungurii n'au simț de pietate. Ei sânt orbiți de șovinismul brutal, care i-a descalificat în față lumii culte.

Părintele Lucaciu înaintea judecătorului de instrucție. Din Budapesta ni-se telefonează: Deputatul Dr. Vasilie Lucaciu a fost azi chemat în față judecătorului de instrucție dela tribunalul din Budapesta. După ce i-s'a luat naționalul, judecătorul i-a prezintat articolul apărut anul trecut în »Lupta«, cu titlul: »Un cuvânt către frații mei români«, pentru care articolul părintelui Lucaciu i-s'a suspendat dăunând inviolabilitatea.

Părintele Lucaciu și-a recunoscut paternitatea asupra articolului.

Judecătorul i-a prezintat apoi numărul 42 al »Poporului Român« din 1908, în care fusese reproduș articolul. D. Lucaciu a obiectonat, că legea exclude o procedură separată pentru acelaș articol, chiar dacă ar fi apărut în mai multe ziare. Judecătorul n'a dat însă ascultare acestei obiecțiuni.

Citind apoi părintele Lucaciu traducerea proastă și infidelă ce s'a făcut articolului d-sale a protestat cu energie ca ideile d-sale să se pervertească și ca libertatea d-sale să se condiționeze de necunoștința de limbă a traducătorului.

Judecătorul l'a rugat apoi să iscălească procesul verbal, — părintele Lucaciu însă a refuzat să-l iscălească, zicând că nu vrea să consfințească acte de prigoniri politice cu iscălitura sa.

»Insemnătatea Croației pentru criza ungară. D. Dr. Mile Starcević, deputat în dieta croată publică un articol important în »Reichspost« despre chestiunea aceasta. Spune că Croația a fost și este foarte neglijată din partea Austriei. Și totuși ea are o mare însemnătate pentru rezolvirea veșnicelor crize ungurești. Sentimentele dinastice și filo-austriace, sânt o tradiție în Croația. În anul 1848, 40,000 de croați au plătit cu viața credința lor către tron, luptând supt conducerea banului Ielatici contra revoluției ungurești.

După 1848 croații au primit pentru credința lor același răsplătă ca ungurii pentru necredința lor. Compromisul dint e Austria și Ungaria s'a făcut fără ascultarea Croației, și Austria a primit ca Ungaria să negocieze și în numele Croației. Acum greșeala asta se răzbună asupra Austriei și rezoluția dela Fiume este o urmare a greșelilor neconținute ce s'au făcut față cu Croația. Deși urmările acestor greșeli se arată neconținut, totuși Austria nu caută să le îndrepte, ci perzistă în ele. Și totuși Austria ar găsi în Croația o armă puternică împotriva Ungariei. Ea va trebui să ceară pur și simplu Ungariei ca să producă dovada că Croația consimte la toate pretențiile ungurești: banca autonomă, autonomia vamală, armata națională ungurească și că ea nu obiectează nimic împotriva concesiunilor militare.

De doi ani însă Croația e dripiță și constituția ei pur și simplu suspendată. O singură faptă favorabilă Croației din partea Austriei ar ajunge și acuma spre a înstrăina și pe cel din urmă croat de unguri. Poporul croat întreg s'ar ridica împotriva ungarilor. *In clipa în care Croația ar putea să se manifeste liberă, criza ungurească ar ajunge la un capăt!* Ea e vrășmașă desfacerii de Austria pe terenul militar și economic, iar fără Croația toate pretențiile ungurești se destramă. Oamenii de stat ai Austriei nu văd și nu înțeleg asta.

Ei nu încep nici o acțiune pentru a înlătura o stare primejdioasă monarhiei întregi. Este timpul suprem ca ei să se întoarcă. A amâna soluțiunea crizei croate este a pune interesele Ungariei mai presus de interesele monarhiei întregi. Dacă oamenii politici ai Austriei nu vor asta, atunci ei trebuie să părăsească pasivitatea lor față cu împrejurările Croației și să între în acțiune, căci »cine pierde timpul pierde totul«.

creațiunile spontane ale minții lui, există și această noțiune. Poporaniștii erau întâi răspânditori de cărți pentru popor, ai »Alexandriei«, și »Halimalei«, ai »Ghenovevei« sau ai »înțeleptului Arghir«. Poporaniștii erau apoi toți câți au contribuit la desgroparea tezaurului poetic, — generația atât de conștientă de munca ei, din care făceau parte Alexandri și Russo. Și poporaniștii erau acele talente, mărunte din nefericire, dar din cale afară simpatice, cari pe timpul »Unirei« glorioasă în versuri înflăcărâte dragostea de neam și de țară, și cultul pentru țăranul desrobbit.

Desigur nu se putea ca acest fel de muncă să nu-i găsiască și adversarii ei. Societatea românească e compusă din elemente eterogene, ce vecinic se combat și caută să se anihileze. Străinul se mișcă și se opun; spiritele disolvante se lvesc; și conflictul se declară. Pe la 1870 era la ordinea zilei un astfel de conflict și poetul Nicolae este printre cei dintâi, care dă o definiție precisă tendințelor poporaniste, cunoscute atunci supt altă etichetă:

»Natura a pus între națiuni și națiuni, ca și între om și om, oare cari deosebiri, oare cari margini, deosebiri și margini născute din clima, din caracterul, din temperamentul și mai cu seamă din tradițiunile și limba fiecăreia din ele. Prin urmare, națiunea sau societatea, care nu ține seama de aceste condiții și care caută elementele vieții și dezvoltării sale în izvoare și regiuni străine, incompatibile cu natura sa, aceea nu va putea nici odată produce vre un lucru frumos, mare, sănătos și original, căci numai spiritul și ideile nutrite și dezvoltate

conform geniului național dau faptelor, moravurilor și fisionomiei unui popor acel caracter particular de energie și de originalitate, care-i înalță puterea și-i mărește demnitatea«.

Această teorie a lui Nicolae nu este un fel de proclamare a caracterului național în toate. Și când o serie întreagă de tineri a venit să lucreze în această direcție, Hașdeu a botezat-o »românism«. S'a născut o societate a »românismului«; s'a redactat o revistă »Foaia societății Românișmul«, la care se propaga aprig interesul pentru trecutul și pentru literatura poporului. Hașdeu se ridică cu violență împotriva vântului cosmopolit ce începuse să bată pe câmpul literaturii și înfieră cu indignare revista »Convorbiri literare«, care numise »românismul« o simplă »brașovenie«...

Ceeace numește Hașdeu »românism« este în mare parte fasa premergătoare a »poporanismului« de astăzi. De altfel tot dela dânsul ne-a rămas și însăși expresia »poporan«. Pe la 1871 el întrebuițează cuvântul »poezia poporană«. Iar la 1879, când își tipărește al doilea volum din »Cuventele«, Hașdeu dă pentru întâia dată definiția »literaturii populare«, și probează că ține foarte mult la această formulă. El împarte »literatura poporană« în »literatura poporană scrisă«, supt care înțelege acele cărți originale și străine, cari din vechime s'au identificat cu sufletul poporului și au primit ceva din caracterul național al acestuia, — și în »literatură poporană nescrisă«, al cărei fond întreg izvoarește din inspirația și mentalitatea poporului, cum sânt poeziile și basmele. În orice caz, rămâne stabilit că Hașdeu numea atât producțiile poetice originale ale po-

porului, cât și cărțile păstrate și răspândite în straturile de jos, cu terminul »poporan«.

Consecvent și logic ar fi prin urmare ca, în înțelesul acestei definiții, »poporanism« să nu însemne nici mai mult, nici mai puțin decât cultivarea literaturii populare scrise și a celeia ne scrise, așa cum a priceput-o Hașdeu. Un fel de folclor deci, cu adunarea de material din popor și cu studii asupra acestuia. Ceea-ce e foarte departe de adevăr! În »poporanismul« de astăzi folclorul joacă un rol cu totul secundar, căci cuprinsul acestei noțiuni e mult mai complex. Când zicem astăzi »poporanism« ne gândim la mai multe de-odată: la literatura populară propriu zisă, cât și la literatura cultă, în care trăește poporul cu tot felul lui de a fi. La aceste s'au mai adăugat în anii din urmă o serie de preocupări sociale și economice, provocate de starea țărânimii, încât poporanismul încetează a fi o problemă pur literară. În felul cum Sadoveanu descrie pe țăran, în soarta păturei culte expusă de Agârbiceanu, în mișcarea cooperativă a băncilor dela noi și din Regat, în »Oltul« lui Goga, ca și în mișcarea pentru votul universal, este poporanism de cel mai pur. În întâlnirea aceasta a mai multor tendințe, pentru același scop ideal al ridicării țărănilor, zace toată noima poporanismului. Pre cum vedeți: tot un fel de »românism«, dar mai lărgit și mult mai real.

Că acest cuvânt de ordine e acum atât dedes-întrebuițat se datorește revistei »Viața românească«. Aici s'a tipărit mai multă materie literară, ce ar putea purta pecetea poporanismului. Aici s'au scris cuvintele cele mai măgulitoare pentru acest gen de literatură. Și tot aici s'au

Am reprodus expunerile dlui Starcevic, căci ele ne par foarte interesante. Citiți-le cu atențiune și veți găsi că *mutatis mutandis* aceleaș lucruri exact se poate spune și despre Austria și nemaghiarii.

Istoria aulică a „Telegrafului“.

S'a isprăvit, „Telegraful“ în furia lui, desminte tot, până și — istoria. Firește tot în mod categoric și formal. Asta-i meșteșugul lui, săracul, și dacă „Tribuna“ nu ar mai scrie „minciuni“ uneori, „Telegraful“ ar trebui probabil să și dea obștescul sfârșit și să și închidă dugheana în care de mult și-a isprăvit toată marfa și nu mai desface nici măcar, „articolele“ lui Burdea. Câtă bucurie pe el, sârmanul, când acuma în zilele sale de decrepitudine mai are uneori ocazie să și desfacă marfa.

Indrăznisem și noi, ce-i drept, fără autorizația prealabilă a stăpânilor „Telegrafului“, să aducem unele critici serbărilor centenare și felului cum ele au fost făcute de oficialități.

Am spus între altele că în cuvântarea mitropolitului, rostită de două ori cu acelaș text absolut identic de I. P. S. Sa („Telegraful“ a uitat să desmită și asta) la Sibiu și a doua zi la Rășinari, în fața *aceluiș public* de intelectuali, se accentuiază în repetite rânduri că Șaguna a făcut tot ce a făcut „cu ajutorul clerului și poporului său“. Am arătat că tendința ascunsă a acestor pasagii este de a reduce meritele și calitățile lui Șaguna și de a micșora rolul extraordinar ce l-a avut această personalitate în istoria succeselor noastre de atunci. „Telegraful“ răspunde la asta următoarele:

Nu, domnilor dela „Tribuna“, nu din acest motiv s'a accentuat cooperarea clerului și poporului la toate întreprinderile lui Șaguna, ci pentru că așa răspund lucrurile adevărului faptic. Iși poate închîpui oare cineva, dintre cei cu judecată normală, vre un succes din partea lui Șaguna, dacă clerul și poporul nu era cu el, — ori, ca să folosim cuvintele întrebunțate de ziarul săsesc din loc, dacă nu se știa la locurile cele mai

făcut câteva teorii economice și politice în direcție poporanistă. Motivul era deajuns ca în jurul ei să se nască marele război poporanist pe care-l cunoaștem.

Ca o reacțiune pătimașă s'au improvisat repede apărătorii artei pure și au deschis o campanie din cele mai neputincioase. Cu o duioasă alipire de literatura străină, câțiva directori de alte reviste au voit să forțeze o chestie de principiu și să provoace o nouă polemică în jurul artei pentru artă și a artei cu tendinți. Expresia tipică a acestor anti-poporanști a fost d. Zamfirescu, a cărui formidabilă înfrângere, poate servi ca punct de orientare pentru celce vor să-l urmeze. În polemicle revistelor se amestecă apoi și motive de ordin personal și politic, încât exagerările iau proporții de cele mai hazlii.

Fără de aceste încâierări mărunte părerile noastre sânt de mult stabilite. Poporanismul, în dezvoltarea sa istorică, nu este vre-o doctrină primejdioasă sau revoluționară, cum vor s'o denunțe parvenții noștri intelectuali. El înseamnă o expresie colectivă a muncii intelectuale pentru ridicarea poporului în toate ramurile vieții sale. În literatură și-a avut totdeauna îndreptățirea de a fi. Și a ajuns astăzi, grație marelui număr de

înalte, că la spatele lui Șaguna stă întregul popor românesc, așteptând numai semnul, ca să facă aceea ce vrea, ori aceea ce spune Șaguna?!

Cititorii au înțeles, credem, șiretonia acestor sofisme. „Telegraful“ pune pur și simplu teza *a contrario*: ce era dacă „clerul și poporul român“ nu ajută sau chiar se împotrivesc silințelor lui Șaguna? În felul acesta pusă teza, evident, „Telegraful“ are aparența dreptății. Numai cât, natural, ea e pusă greșit și fals și *cu intenție* fals spre a justifica cuvântarea I. P. S. Sale mitropolitului. Căci era natural ca poporul românesc și clerul lui să sprijinească lupta pentru niște drepturi cari erau de cea mai mare însemnătate pentru toată existența sa și împotrivirea lor, admisă de „Telegraful“, nu se poate presupune decât la un popor absolut lipsit de cea mai elementară noțiune a intereselor sale, unde nici un singur preot și intelectual nu ar exista, ci numai turma necuvântătoare a poporului, într'o stare de pricepere politică, cum ar fi poate bușmanii Africei sau puașii Australiei. Aceștia poate ar fi fost în stare să nu înțeleagă și să nu sprijinească silințele lui Șaguna, dar nici ei probabil nu s'ar fi împotriviți, cum e cazul admis de „Telegraful“, spre a căpăta dreptate.

Conclucrarea poporului sau cel puțin a unei părți foarte însemnate se subînțelege ca un element al succesului nu la Șaguna numai, ci și la alți bărbați mari și ea nu scade valoarea personalității și meritelor lor. În felul cum procedează „Telegraful“, se va putea reduce în mare parte meritele tuturor bărbaților mari. Ce făcea Napoleon fără ajutorul poporului francez? Cum supunea jumătate Europa, cum câștiga zeci de lupte și războaie mari, fără armatele sale, numai el singur cu brațele sale? Concluzia: Napoleon nu a fost așa de mare precum se crede și nu al său e meritul, ci al poporului și al armatelor sale. Și în felul acesta înainte, am putea reduce și dumica toate personalitățile mari ale istoriei și meritele lor.

talente, cari l-au îmbrățișat, la o stare de înflorire.

Adevărul nu se poate tăgădui însă că droaia de imitatori și de diletanți poporanști, cu lipsa lor de artă în tratarea subiectelor, cu tendințele lor prea transparente, cu declamarea și îngrămădirea lor de cuvinte, sânt tot atât de compromițători, ca și cloaca de stihitori nebuloși din jurul cutărui măiestru disprețuitor al țaranului.

Astfel de diletanți se observă mulți în timpul din urmă. Într'o proză destul de bogată, dar mult îngrămădită, ei își plimbă oile pe plaiuri; înfiripă vre-o scenă de dragoste idilică dela țară; varsă vre-o lacrimă pentru viața trudită a părinților. Aceasta proză începe însă să devină fadă, manierată, o umplutură de prisos, și dacă directorii de reviste nu vor băga de seamă, gustul public va începe să se depărteze dela acest gen literar. Gustul cetitorilor ține pas cu cerințele vremii, se rafinează tot mai mult, dar cu dânsul trebuie să se rafineze și formele poporanismului literar, cari trebuie să se mențină vecinic la un nivel superior al artei.

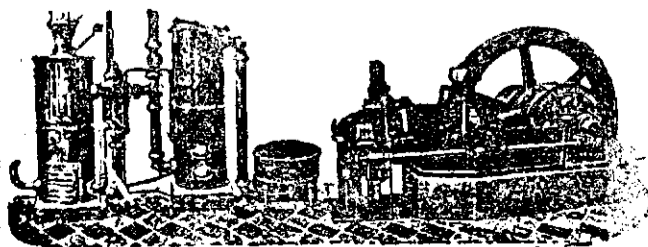
Aceștia ar fi de zis, pe scurt, despre poporanism și despre rostul lui în mișcarea noastră intelectuală.

Dar iată avem o pildă recentă. Archiereii noștri sânt în aceiaș poziție fericită ca Șaguna; ei au, sau cel puțin ar putea avea, tot concursul „clerului și poporului“ în lupta nu pentru *cucerirea*, dar măcar pentru *păstrarea* drepturilor noastre. Și totuși, uite guvernele cum ne ciuntesc, unul după altul, toate drepturile, ne maghiarizează școala, ne aservesc preoțimea prin congruă, ne calcă autonomia și ne ocotesc voința bisericii, ne întărind pe episcopii aleși. Nici un arhieriu nu ar putea să se plângă de lipsă de sprijin din partea clerului și poporului, dimpotrivă acestea cer mai mult chiar decât sânt dispuși archiereii să facă pentru biserică. Iată unde ar avea loc archiereii, Șagunii de azi, dacă i-am avea, să găsească teren de succese și merite nepieritoare, punându-se în fruntea mișcărilor politice.

Dar anul trecut, când se preconiza ideia unei mari adunări naționale la Arad *cu archiereii în frunte*, când ei nici nu aveau nevoie să fie *originali*, ci să *imite* numai pilda episcopilor Șaguna și Lemeni, pentru ce mitropolitul bisericii ortodoxe a declarat că nu va lua parte la ea? Dar acesta nu e singurul caz. Să mai amintim cazul când tot el a declarat părintelui Mangra, când a fost ales de sinodul de Arad, că nu-l va recomanda spre întărire, să mai vorbim de cazul părinților Musta și Bădescu spre a dovedi cum știu archiereii, „Șagunii“ de azi să respecte voința și să se folosească de ajutorul „clerului și poporului“ spre a apăra drepturile noastre. Dar „clerul și poporul“ a trebuit el, din inițiativa sa, să se adune și să recheme la datorie pe un arhieriu uitat de sine care se depărtase atât de mult de el, încât lunecase pe povârnișul închinării lui Kossuth!

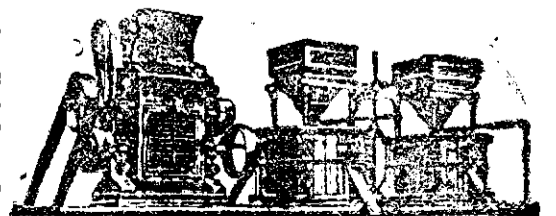
Personalitatea, calitățile ei superioare, morale și intelectuale, gândul larg și îndrăzneț, sufletul mare, mintea luminată, înțeleaptă și prevăzătoare, *aceștia* fac succesul și dacă ele lipsesc, ca la vlădicii noștri de azi, „ajutorul clerului și poporului“ rămân nefolositoare. Directorul „Telegrafului“, d. Păcățianu, este *istoriograful aulic* al I. P. S. Sale mitropolitului, cum l-a numit „bănățeanul“ în articolul nostru de ieri; dacă îi va face odată biografia, va arăta el oare, *credincios tezel ce susține acuma*, partea de merit pe care o are „poporul și clerul“ în succesele I. P. S. Sale și mai ales partea pe care acești factori *nu o au și pe care el a respins-o*? Aminti-va el măcar partea de merit a lui Burdea la obținerea audienței I. P. S. Sale la ministrul Apponyi, acum vre-o 2—3 ani, încheind apoi, ca acuma în „Telegraful“ astfel: „Toate acestea, firește, nu detrag nimic din meritele lui Șaguna (numele, firește, va fi atunci altul), ci din contra i-le măresc...“ etc.

Regretăm însă că am amintit și cazul preoțului Morușca cu prilejul acestor serbări, căci avem temere că îi vom fi făcut mai mult rău decât bine, cunoscută fiind politica de răzbunare a oficialilor din Sibiu. „Telegraful“ pervertește însă și cazul a cesta pentru a avea el dreptate. El ne spune că preoțimea nu a putut lua parte la centenar, căci pe aceeași zi se fixară și serbările

Motoare de gaz aerian, de încălzit cu cărbuni de lemn, coals și cărbuni buni, cel mai leștin mijloc, fără fum, miros și pericol. Consumarea pe oră de 0.8—2 fileri și putere de un cal. Motoare de benzină și locomobile de benzină cu cele mai favorabile condiții de plată și cu garanțierea mai mare. Construire de moară după sistemul cel mai bun.

TIVADAR HOFFMANN
Inginer mehanic antreprenor de clădiri de moară, în (Szeged)
Seghedin.

ce trebuiau ținute în fiecare parohie. Dar noi am criticat tocmai faptul că serbările dela sate s'au fixat pe același zi cu serbarea din Sibiu. Aceasta a fost făcut *cu intenție* iar când un preot a cerut ca să se facă cu puțință, ca și preoții să se întrunească în Sibiu la această serbare, atunci el a *trebuit* să se prezinte de bună voință cum spune »Telegraful« și nu *ciat*, la mitropolitul care l'a determinat să renunțe la propunerea sa.

»Telegraful« mai are în sfârșit în numărul său din urmă o »desmințire«. Iel afirmă că noi am fi zis că »Telegraful« a fost primul ziar la noi, înființat de Șaguna. Iată ce am zis noi: »Când Șaguna a înființat ziarul acesta (»Telegraful«), nu s'a gândit desigur că cel dintâiu ziar românesc se va coborî tot mai mult pe treapta decăderii... etc. Sensul cuvintelor noastre nu a fost deci același că »Telegraful« ar fi cel mai *vechii* ziar românesc ci cel *dintâi ca redactare* între ziarele noastre *de-atunci*. Ne-am gândit la timpul când Eminescu acum 35—40 de ani la »Curierul de Iași« cita »Telegraful« de atunci că fiind ziarul cel mai serios și conștient din Ardeal și am exprimat, durerea pe care ar simți-o Șaguna dacă ar vedea halul în care a ajuns cel dintâi ziar românesc de atunci înființat de iel însuși. Aceasta a fost sensul pasagiului în chestiune. »Telegraful« l-a interpretat însă greșit, căci într'adins interpretându-l altcum, ar fi trebuit să-și recunoască starea rușinoasă față cu frumosul său trecut.

Din România.

Sedința Sinodului. În sedința de ieri a sf. Sinod au luat parte toți episcopii, arhierii, precum și II. PP. SS. Mitropoliți Primat, și al Moldovei.

După citirea procesului verbal al sedinței dela 12 Octomvrie, I. P. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei, care nu luase parte la acea sedință, a cerut cuvântul și și-a arătat durerea pentru cele petrecute cu acea ocazie, prin purtarea episcopului de Roman.

În același sens au vorbit PP. SS. LL. Episcopii de Argeș, Huși, Râmnic și Dunărea de jos.

În deosebi P. S. Sa Episcopul Dunărei de jos a vorbit cu atâta duiosie încât a stors lacrimi întregului Sinod.

Inaltul Prelat a spus că biserica este autocefală și națională. Și numai prin ea trebuie să lucrăm pentru binele poporului și al țării.

Biserica noastră are destui dușmani înăuntru și afară, cari n'o văd cu ochi buni și tocmai noi să le dăm prilej de clevetire și să ne facem de ris înaintea lor?

Noua instituție a consistorului superior este un sfat preoțesc, de ale cărui lumini și experiență numai biserica și țara pot să profite.

Mitropoliții țării și patru episcopi sântem foști preoți de mir și nu este bine să tratăm preoțimea cum a tratat-o Pr. Sf. Episcop de Roman. Dinpotrivă este bine să căutăm a-i apropia de noi cu dragostea creștinească.

Legea este a țării și nu trebuie nimeni să se opue ei.

Noi sântem cei dintâi care trebuie să dăm pildă de respect și supunere față de legile țării.

P. S. S. Episcopul Dunărei de jos propune apoi să se facă Episcopului de Roman o frățescă și canonică învitate spre a se reîntoarce în sinul Sf. Sinod.

Cuvântarea P. S. S. Episcopului Nifon, a fost de toți înalți Prelații aprobată iar propunerea sa a fost primită de întregul Sinod.

»Viforul«. Ieri la 9 ore dimineața, a avut loc la Teatrul Național, prima repetiție generală a piesei »Viforul« a d-lui Barbu Delavrancea.

După toate probabilitățile cea dintâiu reprezentare a acestei drame istorice va avea loc la 20 Noemvrie viitor.

Rolul lui Ștefănuță-Vodă va fi interpretat de d. Petre Liciu, iar Brezeanu va juca rolul boierului Mogârdici.

Congregația de foamnă din Alba-Iulia.

Convorbire cu deputatul Iuliu Maniu. — Discursul românesc al dlui Maniu din sala comitatului.

— Dela corespondentul nostru. —

Alba-Iulia, 30 Octomvrie.

O negură groasă apasă orașul tăcut. Afară e frig binișor, dar în minunatul palat al comitatului e cald și bine, te priminești în clipă.

Pimbându-mă prin culoare, zăresc lângă o ușă pe iubitul nostru deputat d. Iuliu Maniu.

Un țaran, cu pieptar alb și cu gurgui pogan la opinci de prin munții Apuseni s'apropie cu pălăria în mână de dânsul și-i spune jalbă. Și deputatul îl deslușește îl sfătuiește, și-și asigură că va fi bine. Omul se îndepărtează înviorat.

Apoi începem a vorbi despre adunarea de astăzi a congregației. Vorbim multe de toate și la urmă adaog:

— V-au părăsit sârbii, d-le deputat... s'au dus!..

— Slavă Domnului, slavă Domnului, bine că am scăpat de ei... bine au făcut... mai de mult trebuia...

În orice caz d. Maniu va fi știind mai bine de ce a spus cuvintele acestea. Așa se vede sârbii erau numai o zarvă și o gâlceavă în clubul național român.

O întorc pe altă coardă.

— O să luați azi cuvântul, d-le deputat, nu-i așa?.

— Fiindcă nu sânt chestii de interes românesc, ni-am hotărât ca între împrejurările de azi politice, mai bine să nu ia nimeni cuvânt... De altfel vom vedea...

Și mă simțeam atît de amărît în sufletul meu, că nu voi putea auzi și de data asta graiul dulce al deputatului Maniu, vorba lui moale și totuși detunătoare, prin bogăția de argumentație și prin măiestria de-a lua peste picior pe patrioți.

Ne despărțim. Dlui intră în sală. Eu cu moțul meu urcăm treptele sus pe galerie. Omul era din Mogoș Mămăligaiu de unde a fost și Virvoara din admirabila schiță a dlui Ioan Agărbiceanu. Și cum stam lângă el văd pe *Gruia, Luminița, Teleaga, Anghelos*, și pe urmă mutra tăcută cu ochelari a măiestrului Agărbiceanu.

Cufundat așa în gânduri, de-odată sună clopoțelul.

Prefectul Kemény deschide adunarea.

Se face multă gălăgie în jurul alor trei interpeleții, când să se revie asupra lor, la începutul ori la sfârșitul sedinței? Naiba să-i ia! Iubitori de cîrăială!

Se trece la ordinea de zi. Cei mai mulți dintre patrioți poartă încă și azi tulipanele de tinichea la butonieră; ei se mișcă neastîmpărați.

Ajunge în discuție punctul despre darea suplimentară ce este să se arunce asupra populațiunii. Iau cuvântul mai mulți. Fostul prefect *Zeyk*, avocatul *Müller*. Însfîrșit se ridică d. Iuliu Maniu. Nu dă se înceapă bine vorba și un potop de vorbe de mahala se deslănțue. Proteste, zarvă, gălăgie, încep scaunele a se plimba prin sală. D. Maniu a erupt, după o clipă, dăscăindu-i unguerește în câteva cuvinte:

...»Câtă vreme d-voastră nu-mi cinstiți dreptul sfânt de a vorbi în limba mea, nu vă pot remunera gălăgia, vorbind unguerește. Ascultați-mă mai întâi românește, după aceea vă pot tălmăci spusele și în unguerește...»

După dăscălirea aceasta unguerii se mai domolesc. D. Maniu începe: »Méltság... mănâncă vorba și-o dă pe românește: »Domnule Prefect!... (isbucnește din nou furtuna, cei mai mulți părăsesc sala). D. Maniu continuă românește, apărând dreptul nostru de a vorbi românește în congregație. Le spune buchile unguerii:

— D-voastră nu vreți să respectați dreptul sfânt al limbii, pe care o vorbește majoritatea acestui comitat, după care trăiți d-voastră cu toții... Nu pot primi aceasta nouă dare, pe care vreți să o aruncați pe umerii poporului îngreunat și așa peste măsură, cu atît mai mult cu cît banii nu se vor folosi pentru binele comitatului ci în folosul politice de căpătuală.

Vorbește mai mult și documentat, adăogând la urmă că se alătură la propunerea d-lui Müller, ca obiectul acesta să se ia dela ordinea zilei. Se pune la vot. Majoritatea împotriva.

Celelalte obiecte pentru noi au o mai puțină importanță.

Membrii români, au luat parte foarte puțini. Dela Blaj Ioan Sâmpăleanu, din Aiud Ioan Maior și vreo 5—6 preoți, pe cari nu-i cunosc cu numele, din provincie.

Afacerea steagului dela Seghedin.

— Dintr'o sursă vrednică de încredere. —

Domnul șef de gară, Lud. Darabont — trecem acest nume al unui cerbicos erou național la nemurire — e un slugarnic școlar al lui Andrassy. Ba își chiar întrece maiestru. Câtă vreme Andrassy cu factorii dela putere negociază numai în Viena cam ce fel ar putea fi scoase din armată pajura și culorile casei domnitoare, dl Darabont a deslegat deja chestia drapelului armatei.

Un tren încărcat cu soldați veniți din Bosnia și împodobit de aceștia cu drapelul negru-galben al armatei, întră huruind în gara Seghedin. Dl Darabont vede drapelul și îl iau ametelele. Se urcă în tren și spune ofițerului, care conducea transportul, că nu va lăsa trenul să iasă din gară, dacă nu va depărta drapelul arborat pe locomotivă. Ofițerul îi arată disciplina militară, datoria sa de a apăra culorile armatei. Dl Darabont e neînduplecat; în vremea aceasta pe peronul gării se adună o mulțime de »intelectuali« din Seghedin, cari iau partea dlui Darabont și cer depărtarea drapelului. Ofițerul perzistă în punctul său de vedere, șeful gării într'al său, »inteligenta« batjocurește drapelul și ofițerul e silit sau să îndepărteze drapelul sau să facă uz de armă, însăfșit se hotărăște pentru îndepărtarea lui. Fața radioasă a dlui Darabont strălucește de extaz, lumea face ovații cerbicosului șef și trenul cu oastea umilită se pierde-n depărtare.

Și așa s'a întâmplat că, armata a fost umilită chiar înăuntru țării, când un mărunțel împiegat de trenuri își permite jongleria sa patriotică cu steagul ei. De fapt în această afacere, dl șef de gară Darabont nu e vinovatul principal. Căci el a auzit cum pe vremea »oposiției naționale« paznici liniștei interne din Ungaria, dl ministru de interne ține vorbiri înflăcărâte contra unității armatei, contra steagurilor și insigniilor ei, aude chiar și acum pe ministerul de interne declarând în public, că în Ungaria o cărmuire prosperă e numai atunci posibilă, când toate emblemele și steagurile, supt cari armata a ajuns respectată în lumea întreagă, vor ajunge în hala de vechituri.

Trebuie să recunoaștem că dl Darabont e un om vrednic, cinstit și sincer. Tot ce conducătorii națiunii au făcut supt invălișul celei mai rafinate tactice, el a spus-o franc, pe față. El a smuls drapelul armatei fără să mai spună că aceasta să întâmplă supt scutul dualismului. El a urmat foarte practic și ziua în amiaza mare, politica frazelor umflate de separatism. Și-n vreme ce în Răconigi se pregătesc evenimente istorice, cari cer aliarea tuturor popoarelor din monarchie, și care urgează înființarea unei armate unitare și puternice, în Ungaria agitația națiunilor una contra alteia și a tuturor acestora contra Monarchiei, urmează înainte.

Revoluția oligarchiei pentru zădărnicierea drepturilor cetățanești și a dezvoltării economice a popoarelor încearcă să se ascundă supt masca unei revoluții contra »Vienei mizerabile« și întinde poporului drept recompensă pentru mizeria și ruina materială steagurile sfășiate ale armatei.

E încă timp să se pună capăt acestei politice

MOBILE

Fabricate din material sănătos și solid, în ori-ce timp se pot procura la firma **FRITZ W. ELGES**, fabrică de mobile, atelier de tapetărie și decoratură SIBIU — NAGYSZEBEN, — Fabrica: Salzgasse 37. — Filiala: Heltauergasse 25. Cel mai mare și mai bogat local de cumpărături!

hrăpărețe. Dispărând agitatorii oligarhici, culorile dinastiei vor fi pentru poporul din Ungaria un simbol de libertate, dacă cercurile diriguitoare se vor supune însă oliharhiei ungurești, atunci toate instituțiile monarhiei vor rămânea un măr de ceartă, care va fi aruncat populației pentru a-i abate atenția dela adevărații ei dușmani.

Di șef de gară Darabont a smuls steagul învechit în cinste al armatei, noi așteptăm că contele Andrassy cu ocazia celei mai apropiate călătorii la Viena să prezinte cercurilor diriguitoare acest steag, ca un semn de biruință a politice sale.

(»Reichspost«)

Făgărășenii și Fișpanul.

E o comedie întreagă cu fișpanul din Țara Făgărășului. Pui de nemeș d'ăia cu fumuri de maghiarizare în cap, fișpanul Făgărășului nu putea fi altfel de cum sânt toți cei de tagma lui. Și cu toate astea boierii din țara Oltului s'au încrezut în el, i-au ridicat arcuri de triumf, când l-a numit Împăratul Fișpan, ba ziarul local »Țara Oltului« care apare supt conducerea avocatului Dr. Octavian Vasu, — i-a consacrat pe vremea aceea pagini întregi urându-i bună venire și ispravă în trebile administrației.

S'a întâmplat însă ceea ce era de prevăzut, că lupul își schimbă părul, dar năravul ba, și așa fișpanul, după ce s'a văzut pus în scaun s'a pus pe lucru și în mai puțin de trei ani a făcut în cel mai curat județ românesc al Ardealului o organizație ungurească, încât ne pune pe gânduri. Și a crescut o întreagă pleiadă de șovini. Solgăbirăi model Bánffy, inspectori școlari de cea mai ticăloasă speță, membrii în congregație aleși pe sprânceană, pe când ai noștrii dau tot îndărăt, — pădurari, drumari, slujii, o armată întreagă de spioni și de agenți ai maghiarizării, sânt tot creațiunile lui în nenorocitul ăsta de județ.

Vina nu poate fi a nimănuia, decât a conducătorilor români din părțile acestea, și în primul rând a deputatului Șerban, căruia i-a plăcut să se joace prea mult de-a baba oarbă în politică.

Inzădar ar ținea cineva să ne convingă de contrar, părerea noastră rămâne stabilă, că atunci când te angajezi în politică românească, nu ți-e iertat să te abați de loc dela preceptele ei, și dacă totuși o faci, ești răspunzabil de urmările ce evident se nasc pe urma pașilor tăi greșiți.

Di Șerban s'a lovit în diferite rânduri de desaprobarile noastre. Ținuta D-sale în toate chestiunile românești din cercul al cărui ales este, a fost subț toată critica și ne mirăm, cum de președintele clubului parlamentar Român nu-i cere socoteală pentru acțiunile sale, dacă alegătorii Făgărășeni întârzie s-o facă.

Tăria unui partid de ori-ce natură, depinde de disciplina ce domnește în sânul lui, și atunci când un membru se abate dela principiile cultivate de acest partid, trebuie neapărat să urmeze măsurile de admonițiune.

În cazul deputatului Șerban, s'a omis să se facă acest lucru, să nu ne mirăm deci că destrăbălarea politică în acest cerc s'a încuibat cu o furie de desvoltare fără precedent. Atacurile împotriva școlii românești sânt mai vehemente în ținutul Făgărășului ca ori unde, demoralizarea politică a preoțimii și a dascălimei în aceste părți e mai molipsitoare, și curentul moderatismului este poate mai alimentat ca ori unde, de exemplele rele ale șefilor.

Într'o comună mare din acest cerc preotul, care ar trebui să fie sufletul mișcării noastre, nutrește un condamnabil cult pentru alde Siegeszku, cel cu »Dutye la Dracu!« din parlament.

S'a neglijat pe urmă lista membrilor în congregație, așa încât o mulțime de locuri s'au pierdut, anihilându-se în felul acesta dorințele noastre în ale administrației.

Mulțămită sistemului politic cu doi bani în trei pungi, s'au pierdut și un număr considerabil de

funcțiuni publice, pe care le aveam noi Românii iar acum sânt ocupate de agenți ai șovinismului unguresc.

Aceasta ni-a creat-o încrederea Făgărășenilor în Fișpanul lor, și ne-a creat-o mai ales felul de a judeca fără control al deputatului Șerban.

Dar se vede că sau trezit și ai noștrii. Proverbiala minte de pe urmă a Românului li-a venit în sfârșit și boierilor din țara Oltului și au trimis șefului comitatului o scrisoare, prin care-și arată nemulțumirea. Intre cei nemulțumiți este și deputatul Șerban.

Ce bine ar fi să putem lua în serios aceasta deciziune.

Dar mai bine ar fi să vedem și pe Făgărășeni angajați odată la o muncă serioasă.

Mrejele lui Justh.

Criza.

Arad, 30 Octomvrie.

Apariția lui Justh la Budapesta a resfirat nădejile răsărite pe urma noului proiect de soluțiune al lui Kossuth. A fost de ajuns o întâlnire între ei, ca tratativele anunțate să se cocolească. Aseară corespondența guvernului a și desmintit deja știrile despre existența unui nou proiect, dovadă că șovăitorul Kossuth s'a poticnit iarăși de mrejele lui Justh.

Aderenții băncii au triumfat deci iarăși pentru moment, triumful lor a restabilit însă starea de complectă nesiguranță de mai nainte.

Dacă până în 7 Noemvrie, ziua mult trimbițată de aderenții lui Justh, nu va urma nici o aplanare, se va convoca camera și criza va intra poate în faza ei cea mai gravă.

Viena păstrează încă tot o atitudine expectativă și nici un semn nu tradează intențiunile ei cu privire la soluțiune. Se speră însă că după consiliul de ministrii, care va avea loc Miercuri, coroana își va spune cuvântul hotărâtor.

Constituționalii în frunte cu Andrassy cearcă să exploateze divergențele dintre Justh și Kossuth în favoarea unei rupturi fățișe în sinul partidului kossuthist. Ei sânt aplicați să facă declarațiile ce li-s'au cerut — în senzul proiectului colportat ieri și alaltăieri, — zicând că voiesc astfel să înlesnească posibilitatea unei cooperări a partidelor, — în realitate însă scopul lor e să întărească și mai mult pe aderenții băncii și să accelereze procesul de disoluțiune în partidul kossuthist.

Situația se înfățișează deci mereu, turburată de cele mai urâte patimi și porniri.

Convocarea camerii.

E în deobște știut că grupul băncii și în special șeful acestui grup, Justh, e de părere că parlamentul trebuie ținut împreună și dacă mai dăunăzi s'a ajurnat de bună voie, pe timp nedeterminat, el trebuie convocat acuma, deoarece în vârtutea constituției trebuie să ia mai multe dispoziții importante. Trebuie să se facă îngrijire, ca proiectul de budget să fie prezentat camerei la timp și trebuie să se ia măsuri și pentru cazul dacă ea ar fi disolvată, ca să poată fi convocată într'un timp, când se mai pot rezolvi conturile anului

trecut și se pot lua încă dispoziții cu privire la budgetul anului viitor.

Cu prilejul vizitei ce a făcut ieri lui Kossuth, Justh a urgit convocarea camerei, Kossuth însă a stăruit ca deocamdată ea să nu se convoace, până se va cunoaște rezultatul tratativelor ce s'au pus în curgere. Motivul pentru care Kossuth voiește să mai amâne convocarea camerei e, starea încordată a relațiilor dintre partide. El se teme că în cameră nu s'ar putea înconjura o desbatere asupra crizei, cea ce ar provoca lupte desperare, în paguba soluțiunii.

Astfel probabil camera nu va ține ședințe până către 8 Noemvrie. Dar și atunci numai dacă în restimp se va aplană criza.

Declarațiile lui Justh.

Budapesta, 30 Octomvrie.

(Dela corespondentul nostru). În clubul independist Justh a sunat aseară iarăși cu strășnicie goarna luptei pentru banca autonomă. El a spus că nu-și va da concursul pentru noul proiect de soluțiune, elaborat de Kossuth. Aderenții băncii nu vor mai merge alături cu partidele 67-iste și vor respinge ori-ce prelungire a privilegiului băncii comune. Dacă până la termenul fixat Viena nu va da garanții suficiente cu privire la înființarea băncii autonome, — partidul independist nu va vota nici proiectul de recruți. Chiar dacă ar trebui — a zis el — să trecem în opoziție și nu m'ar urma decât vre-o 30 sau 40 de aderenți, vom împiedica totuși adoptarea proiectului de recruți.

Justh mai e de părere că în sesiunea actuală mai e timp atât pentru dezbateră reformei electorale, cât și pentru asigurarea băncii autonome. Dacă în urma îndelungatelor trăgănări timpul nu va îngădui decât dezbateră unui singur proiect de lege, acela va fi cel al băncii autonome, chiar dacă ar trebui să se amâne reforma electorală.

Aderenții băncii de altfel fac întinse pregătiri în vederea dării de seamă dela Macău.

Andrassy să se retragă.

Budapesta, 30 Octomvrie.

(Dela corespondentul nostru). În legătură cu noul proiect de soluțiune ziarul »Vaterland«, inspirat, evident, de vre-un corifeu kossuthist, spune că piedeca de frunte în calea aplanării e Andrassy, kossuthiști sânt înclinați să primească o nouă colaborare cu partidele 67-iste, dacă se va retrage Andrassy. Kossuthiști vor să acopere portofoliul de interne, care după cum prea bine să știe, e de un preț hotărâtor la alegerile parlamentare. Ministru de interne să fie numit Holló ori secretarul de stat Tóth,

Ce privește reforma electorală — spune »Vaterland« — partidul independist va lua asupra-și îndatorirea de a legui votul universal, pe baze mai largi decât cele dorite de Andrassy, însă pe lângă asigurarea deplină a eghemoniei ungurești. În sfârșit partidul independist mai pretinde ca partidul constituțional să nu împiedice năzuințele după separațiunea economică a Ungariei.

Comunicatul ziarului »Vaterland« tradează încă odată că mobilul adevărat al hărțuelilor dela Budapesta — pe lângă pornirea nestinsă de jefuire a drepturilor națiunilor nemaghiare — e nesațul după putere și îngrijorarea pentru mandate.

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Cluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se spedează franco. Se asigură manipulara conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

»Noul proiect« e iscodit de Wekerle și Apponyi.

Budapesta, 30 Octomvrie.

(Dela corespondentul nostru). După cum a ieșit azi la iveală proiectul colportat ieri și alaltăieri în cercurile politice, e elaborat de Wekerle cu aprobarea lui Apponyi. El se numește proiectul cooperățiunii și ținește redeşptarea coaliției supt firma acestui nou cuvânt.

Scrisori din Paris.

Spre Saint-Cloud. — Vila d nei Steinhell. — Procesul. — Nedreptățile justiției. — Părinți monștri.

În sfârșit... Istovit, soarele s'a stins și ploala a început să cadă. Cerul tot e posomorit, vâzduhul e întunecat, iar drumurile umede, casele și monumentele s'au îmbrăcat în ceață.

Adio zile cu soare cald, cu cer blând și cu sfârșit de frunze. Adio preumblări în jurul Parisului, în împrejurimile verzi, primiltoare, unde natura se revarsă în toată bogăția ei. Cea din urmă Duminecă frumoasă s'a dus. Am sărbătorit-o în mijlocul pădurei din Suresnes, în cel din urmă suris al soarelui bolnav...

... Ședeam Dumineca trecută Inghesuit în vaporas, cu ochii întă pe lmalurile verzi și pitorești ale Senei, când mai jos de Saint-Cloud, vecinicii mei de bancă ridicară capul cu interes ca să-și țintească privirea pe una din sutele de vile albe și cochete, cu acoperișul de olane, culcată la poalele unui deal și înecată în verdeață. Apoi vecinii mei începură să vorbească cu animație. Ascuzii urechile. Conversația lor eră interesantă și privitoare la o afacere care a pasionat multă vreme Parisul și care, incurând, la 3 Nov. st. n. îl va pasiona din nou și îndelung.

Cocheta vilă cu acoperișul de olane și cu ferestrele ascunse de perdele, a fost, în trecut, reședința de vară a faimoasei d-na Steinhell, — aceea care în împrejurări atât de tainice și-a ucis nu de mult soțul și mama, și al cărei proces rodnic în incidente șgduitoare va începe la curtea cu juri în ziua de 3 Noemvrie și va dura până la 11 din aceeași lună. Opt zile de desbateri extraordinare și de pledoarii desigur măiaștre. Ce-i poate pasiona mai mult pe bunii noștri parisieni?...

Părerile în public sânt împărțite în ceea ce privește condamnarea sau necondamnarea »marei păfimașe« — ele sânt însă unanime relativ la vinovăția ei. »D-na Steinhell nu poate fi condamnată! se șoptește... — Femeia aceasta cunoaște prea multe secrete de stat (aluzie la moartea lui Felix Faure) pentruca jurații să în drăznească a o condamna.

— »Și cu toate astea e o mizerabilă paricidă — se indignează cei mai pățimași — ar fi o monstruositate ca s'o achite, câtă vreme alții, mai puțin vinovați de cât ea plătesc cu viața crimele lor.

— »Or s'o achite«, repetă cei mai calmi, ridicând din umeri — iar cei indignați continuă să protesteze cu furie și cu gesturi desordonate acuză pe jurați, apoi mergând și mai departe, acuză toată starea de mersuri actuală și sfârșesc cu înjurături la adresa tuturor celor care mențin ordinea socială.

N'ai de cât să deschizi gura și să pronunți numele de »Steinhell« ca discuții de felul acestora să isbucnească, pățimașe, în jurul tău.

Ceea-ce s'a întâmplat și pe vaporasul care ne ducea spre Luresnes, dealungul malurilor Senei capricioase. Într'o clipă, discuția s'a întins printre toți pasagerii și, la debarcare, grupurile de parisieni urmau încă unii să protesteze, alții să vorbească liniștiți, despre același afacere, tot căl-

când pe iarba deasă și fragedă încă a malului plin de lume.

Până la 11 Noemvrie când se va da sentința în faimosul proces, nu mai e mult. Imposibil de pronosticat până atunci. Sigur e însă că vă voi ține în curent cu mersul acestui proces și al șgomotoaselor desbateri la cari va da loc — ori cât de multe secrete de stat ar cunoaște ferme-cătoarea ucigașă.

În legătură cu cele spuse mai sus, e cu neputință să nu pomenesc în acest articol despre nemulțumirea care cuprinde din ce în ce mai mult pe francezi împotriva juraților actuali și a felului cum înțeleg ei dreptatea.

Și într'adevăr, verdictele cari se dau de un cârd de vreme la curțile cu juri sânt cari de cari mai bizare. Mi-aduc aminte că acum câteva luni a fost condamnat la doi ani închisoare un lucrător care a amenințat numai cu moartea pe unul din patronii lui care — lucrul nu mai e îndoelnic — s'a purtat cu el în chipul cel mai rușinos. În același săptămână, în Orleans, un apaș care a rănit grav cu pumnalul pe un trecător inofensiv ca să-l buzunărească, s'a ales numai cu opt luni de închisoare.

Cu câteva zile după acela, curtea cu jurați a Senei a condamnat la trei luni de închisoare pe doi soți cari, cu o bestialitate fără de margini, chinuia de doi ani de zile pe un copil al lor de șapte ani, pe un biet băiețel, pe care de 300 de zile îl țineau închis într'un beclu întunecos și murdar, îl nutreau la trei zile odată, și îl loveau de mai multe ori pe zi cu cea mai monstruoasă cruzime. Bietul martir a fost salvat de un vecin care, auzind în sfârșit urletele desnădăjduite ale nefericitului, a dat alarmă în cartier. Un tablou îngrozitor apăru în ochii populațiunii surescitate. Galben ca un mort, cu fruntea spintecată și cu un ochlu crăpat din care un șir de sânge curgea încă, micul martir, înebunit de lumina soarelui pe care n'o zărise de aproape un an, scotea mugete neomenești. Era slab ca un schelet, mardăria acoperea cu straturi groase corpul său mutilat, și din gură îi lipseau aproape toți dinții, spărți de mizerabilii lui părinți, căci miltelul era fiul legitim al îngrozitoarei părechi cu care juriul s'a purtat atât de blând. Protestările prin ziare, protestările pe stradă, protestările extrem de vehemente ale mamelor parizlene, îngrozite de așa faptă, nu ajutară nimic. În curând demna păreche va eși din închisoare — și copilul lor, martirul nevinovat, se sbate încă, între viață și moarte pe un pătisor de spital.

...Și iată de ce populațiunea franceză e furioasă pe felul cum jurații știu să împartă dreptatea.

Paris, 27 Octomvrie.

Tristan.

Blériot în București.

— Accidentul aeroplanului. — Ce spune Blériot. — Când va sbura Blériot.

Întrebat asupra cauzei accidentului, Blériot n'a putut da alt răspuns decât că totul rămâne pentru sine inexplicabil. În cazul când motorul a fost cu adevărat defectuos, cea mai mică întârziere a sa în ultimul sbor făcut la Budapesta, ar fi echivalat cu o nenorocire sigură. Aviatorul însă a rămas foarte afectat de această nenorocire pe care nu și-o poate explica cu atât mai mult cu cât așa ceva i-se întâmplă pentru prima oară de când întrebuintează motorul Anzani, a cărui superioritate ca soliditate și siguranță de construcție este recunoscută.

Printre numeroasele șvonuri cari circulau ieri în publicul capitelei cu privire la accidentul motorului două din ele merită o deosebită atenție.

Primul este acela că mecanicul-șef al lui Blériot ar fi fost după masă și că nu și-a dat seamă când a pus motorul în mișcare, cu toate că avea ordine formale dela aviator, ca nimeni să nu atingă motorul înainte.

Al doilea șvon care ar prezenta o gravitate excepțională în cazul când s'ar adeveri este că accidentul se datorește unui domn din înalta societate care fără să priceapă mecanismul motorului i-a dat drumul mai înainte ca mecanicul să bage de seamă.

Înregistrăm șvonurile însă ca simple șvonuri... și ne place a crede că accidentul neprevăzut care de altfel putea să se întâmple ori unde și ori cărui alt aviator, nu va avea altă consecință asupra marelui nostru public, decât aceea de a sărbători cu mai mult entuziasm pe Blériot în ziua când aeroplanul său va părăsi pământul și bucureștenii pentru prima oară vor avea ocazia să vadă zburând pe de asupra lor, această minunată pasere de fier pe care ieri au văzut o rănită pe câmpul dela Hipodrom.

Ieri dimineață d. Blériot a primit următoarea telegramă dela d. Lapeyroza directorul fabricii de aeroplanuri din Paris.

»Două motoare și două elice complete și încercate cu succes, au fost expediate astă-seară Mercuri orele 10. Ele vor sosi la București Sâmbătă dimineața. Telegrama d voastră am primit-o astăzi la ora 6 seara. Sânteți răniți? Avocatul d-v. din Frankfurt a fost pus în curent telegrafic de accidentul suferit. Telegrafiati noutăți în grabă. Aci totul merge bine.

Așa dară Duminecă sau cel mult Luni motorul cel nou va putea fi montat și Blériot va sbura pentru prima oară la București.

Din străinătate.

Revoluție militară în Grecia.

Grecia stă în fața unei revoluții destul de amenințătoare, dictatura militară și-a adus deja roadele; o parte a ofițerilor din serviciul marin nu se mulțămesc că regele, guvernul și parlamentul au grăbit în rup-tul capului tranșarea ultimatelor lor, ci au recurs la mijloace de terorizare și au înscenat o revoluție ale cărei urmări încă nu se pot prevedea. Probabil că ea va fi repede suprimată — dupăcum se și așteaptă, dar să poate că pe urma ei să se aleagă praf și cenușă de tronul regelui George, care și așa e destul de șubred.

Asupra mișcărilor din Grecia primim următoarele știri:

Schimb de ghiulele între răsculați și partizanii guvernului.

Ieri a avut loc cel dintâi schimb de ghiulele între bateriile de pe uscat și torpiloarele răsculaților. Focul deschis a durat vre-o douăzeci de minute. Pe urmă s'au început pertractările între părțile beligerante.

Ședințele camerei grecești.

Prim ministrul Mavromichaellis între altele a declarat în ședințele camerei că guvernul e decis să suprimă răscoala cu forța. Ședința a fost foarte furtunoasă și în mijlocul șgomotului infernal președintele a fost silit să o ridice.

Pierderile răsculaților.

Flota guvernului a înregistrat trei morți; pierderile răsculaților nu se cunosc. Un torpillor al răsculaților a fost total nimicit, altul a plecat dispărind spre Elenzis.

Spalma guvernului.

Cu toate știrile liniștitoare că arsenalul armatei e în stăpânirea guvernului și că se așteaptă din moment în moment capitulația răsculaților, vestea că răsvrățiții se pregătesc să pătrundă în Creta a produs o spaimă grozavă între politicienii dela putere.

Corsete moderne și specialități
gata și după măsură, confecțiunea cea
— — — — — mai bună la — — — — —

PILCZ IRMA,
fabricantă de corsete,
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 2.

Damele cari locuesc în provincie să
ceară îndrumări pentru luarea mă-
— — — — — surei. — — — — —

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 29 Octombrie n 1909.

— **Succesul primului aviator român ardelean.** »Tribuna« are meritul de a fi lansat pe cel dintâi aviator român din Ardeal, inginerul Vlaicu. Articolul nostru a fost atunci reprodus aproape de toată presa din România. Am avut deosebita satisfacțiune de a putea netezi calea pentru succesul acestui simpatic și tânăr inginer. Odată numele lui pus în circulațiune, li era mai ușor să învingă uriașele piedeci, pe cari mai ales la noi le ridică indolența tuturor inoitorilor, mai cu seamă dacă este vorba numai de un aviator... Câți nu vor fi primit știrea asta cu un zâmbet superior, cu o expresie de milă, cam cum o zi pentru unul care-ți povestește de o moșterire de milioane ce-l așteaptă în America sau despre volumul de versuri pe care-l are în manuscris...

Dar iată-l pe Vlaicu la București. Și iată ce scrie azi un ziar de acolo.

Zilele acestea, domnul inginer Arsenie Vlaicu despre care ne-am mai ocupat în coloanele ziarului nostru, a avut prilej să facă experiențe de aviațiune cu amândouă monoplanele sale în fața dlui ministru al cultelor, la Filaret. Experiențele sale au reușit de minune, monoplanele sale ridicându-se la câteva zeci de metri cu o iuteală într'adevăr extraordinară. D. Haret i-a făgăduit dlui inginer Vlaicu tot sprijinul cu putință spre a-și aduce la îndeplinire frumoasa sa invenție.

O zi înainte de a pleca la București, l-am întâlnit pe Vlaicu la Sibiu. Iera la »Café Habermann« în societatea poetului Goga. Nu-l văzusem de 7 ani, tocmai când îl cunoscusem ca student la tehnica din Budapesta. Iera pe atunci un tânăr cam răsărit de 19—20 de ani și de o originalitate incontestată, originalitatea genului. Se povesteau de pe atunci, printre noi studenții, minuni despre el și darul lui extraordinar pentru tot ce ținea de domeniul tehnicii. Noi ceilalți veșnic preocupați de literatură și politică, punând ca adevărați români, la cale toată soarta poporului românesc, încurcându-ne după miezul nopții în discuții veșnic interminabile și fără un rezultat precis, nu prea înțelegeam pe Vlaicu și eram străini de preocupările lui, ca și iel de ale noastre.

Pe urmă auziram, într'o zi, că Vlaicu a plecat în străinătate, la München, nemulțumit cu școala de politehnică din Budapesta. În gândul meu se furisă o teamă ascunsă: să nu-l pierdem pentru neamul nostru pe acest român care vorbea rău românește și nu prea avea interes pentru lucrurile românești.

Când l-am revăzut dăunăzi la Sibiu am rămas mirat. Se schimbaseră foarte puțin. Era tot de năvitate-i simpatică, adevărată fire ardelenescă, curată și fără meșteșuguri. L-am întrebat unde a fost de când nu ne văzusem și mi-a spus că a fost la München și a făcut pe urmă armata.

— Ai luat diploma de inginer?

— Nu am luat-o căci am căzut la matematică.

— Dar ai de gând să faci corigența.

— Ba eu zău nu am de loc! Să-i ia dracu pe profesori cu calculii lor integrați și diferențiali cu tot. Ce nevoie am eu de fleacurile astea, curată teorie fără nici o aplicație practică.

Un fost camarad de școală adaugă și el că Vlaicu încă din liceu avea oroare pentru matematică. Lucru în care pare numai ciudat, dar e foarte explicabil la un inventator.

Vlaicu era plin de încredere în viitor.

— Goga ăsta, zise, mi-a promis că mă duce în țară și-mi face rost de bani, ca să construiesc un aeroplan.

— Cât îți trebuie?

— Patruzeci de mil de lei, zise el cu multă înleznire par' c'ar fi fost vorba de 400 de lei.

— Și atunci ce ei de gând să faci?

— Am să trec marea Mediterană, am să sar din Sicilia până în Africa, peste mare.

Iera foarte sigur și vorbea ca de un lucru absolut sigur.

— De ce nu te-ai adresat unei case străine ca să-ți de-a concursul?

Mi-a propus o mare firmă germană să-mi cumpere invenția, cum am mai vândut una, o membrană pentru gramofone, dar nu am vrut. Pentru ce să nu aibă românii folosul material și moral? Vreau să mă duc în România, ca să fie o invenție cu adevărat românească.

Mi-am adus aminte de teama ce avusesem odinioară că s'ar putea pierde pentru noi și mi-am făcut în gând o musitrare...

— **Efectele legii cârciumelor în România.** Dacă poate unele din legile de reformă create în România au putut fi atacate și rezultatul lor a fost contestat, cel puțin într'un punct folosul lor nu se va putea tăgădui de nimeni. Conform statisticilor oficiale consumul băuturilor spirituoase a scăzut în anul trecut dela 19,295,493 de litri la 12,823,725 de litri. Numărul cârciumelor la sate s'a redus de asemenea dela 14,030 la 5332. Toate autoritățile locale raportează că influența moralizatoare a legii a fost extraordinară. Cifrele acestea singure sânt un mare succes al legilor de reformă agrară.

— **O explozie minieră.** Din Londra vine știrea despre o înfiorătoare explozie minieră, întâmplată Vineri într'o mină din Anglia a societății »Rhyney Iron Comp«. În urma exploziei ocna principală s'a prăbușit și cei 40 de muncitori au fost îngropați supt dărâmături. Încă înainte de amiazi 19 dintre ei au fost scăpați cu viață, iar după amiazi s'au găsit 11 cadavre. Celorlalți muncitori nu i-s'a dat de urmă.

— **Dr. ul Rakovski arestat.** D. Dr. Cristian Rakovski, șeful mișcării socialiste din România, care a fost expulsat de guvernul român în toamna anului 1907, s'a întors zilele acestea în țară incognito. El a fost însă văzut și arestat numai decăt. Cazul a stîrnit mare iritație între muncitorimea din București. Sunt puse în perspectivă mari agitațiuni socialiste în toate orașele României.

— **Cu dirigiabilul peste mare.** Zilele trecute dirigiabilul »Tschudin« al unei societăți aeronautice germane, a făcut o ascenziune la Berlin. Dirigeabilul a sburat peste Marea Baltică și a debarcat pe insula Oeland. Călătoria s'a făcut între împrejurări foarte avantajoase. La călătorie a luat parte conducătorul Berliner, un dantist, Tormayer și un domn, Klose. Balonul luneca liniștit, ca o fașie neagră pe supt bolta acoperită de de nouri și multă vreme n'a fost nevoie să desearce greutatea. Dintru început înaintase spre nord, dar în curând schimbă direcțiunea spre răsărit și cam pela amiazi a ajuns deasupra Mării Baltice. În intervalul acesta vântul se întese și balonul trecea la o înălțime de 500 m. pe deasupra mării; aerul era încărcat de negură și ca să poată vedea mișcările mării au trebuit să micșoreze înălțimea. Marea era înviforată, când pela 5 ore dirigiabilul a ajuns în apropierea farului din Karskrona. Călătorii au văzut un admirabil apus al soarelui, care murea în apele verzi fumurii ale mării întăritate. Mai multe bărci ce treceau peste valurile spumegânde s'au luat după balon, în credință că acesta e amenințat de pericol. Cătră șeasă ceasuri s'au coborât la o înălțime de opt metrii deasupra nivelului valurilor și seara la opt au debarcat în toată regula. Dirigiabilul, care s'a întors deja la Berlin, cu puțină lipsă a făcut în unsprezece ore un drum de cincisute cincizeci de km.

— **Sângeroasă încăierare între românii macedoneni.** Se anunță din Salonic: O încăierare sângeroasă s'a produs Dumineca trecută în satul Liumița Caza Ghevgheli, între românii exarhiști și patriarhiști cu privire la biserica statului, a cărei folosință o voiau ambele părți. Au fost doi uciși și 12 răniți.

Autoritățile au deschis o anchetă.

— **Încercări de trecere peste La-Manche.** Din Paris vine știrea că se vor face cât de curând încercări de-a sbura cu un dirijabil peste canalul La-Manche. Pentru acest scop a fost destinat dirigeabilul »Clement Bayard«, care va fi umplut cu

gaz pela mijlocul lui Noembrie, și prin 15 Decembrie se va încerca sborul canalului.

O doamnă, Mavrin în tovărășie cu frații Garmier s'au ridicat Joi în Nancy cu balonul și cu toate că pe drum i-a apucat o furtună, totuși Vineri dinspre ziuă au ajuns în Anglia. La debarcare dna Marvin s'a rănit, căci pe când era să se coboare, gondola balonului s'a isbit de-o sârmă de telegraf. Cei doi bărbați au scăpat teferi.

— **Pentru »Vatra Luminoasă«.** Se comunică din Berlin, că la 5 Noembrie st. n., va avea loc o mare serată în folosul »Vetrei Luminoase« din București. La această serată va lua parte dna Nuscha Butze, acrită la teatrul regal din Berlin, care va spune prologul »Mulțămirele« de Carmen Sylva, d. B. Irrgang profesor regal de muzică, care va cânta la orgă spre introducere »Fantasia G moll« de I. S. Bach și la sfârșit va acompania corul dela »Berliner Liedertafel«, care va cânta din gură cunoscutul »Altniederlaendisches Dankgebet«. De remarcat este, că vor fi cântate acolo și cântece, care au fost cântate înaintea orbilor dela »Vatra Luminoasă« în luna Aprilie 1908 când »Berliner Liedertafel« a vizitat Bucureștiul și a dat un concert la »Vatra Luminoasă« care a mișcat mult pe sârmanii orbi.

Precum se știe, se așteaptă un mare succes și în consecință un mare folos pentru fundațiunea »Vetrei Luminoase« a Reginei Elisabeta.

— **Adunarea patrioților la Blaj.** Ni-se scrie din Blaj: S'au adunat Laibis, Bretter, Mendel, Muklis, Veldvart, Naftali, în sfârșit toți eroii Blajului, și au ținut o adunare în numele sfânt al gheșefului, îmbrăcat în cinstita idei de stat! S'au torăit fleacuri, s'au chercellit perciunații. Nu ne interesează! Ceeace ne-a făcut să ne oprim asupra acestei adunături, e numele unui român lăpădat, al lui Simion Munteanu notar și țandără națională în Blaj. Blăjenii să-l încreste la răboi! Să se ferească de el, ca de luda; să-l boicoteze societatea românească, ca pe unul ce și-a uitat de sine, și s'a vârit între laibși, și a ținut vorbire patriotică batjocorându-și numele și neamul din care s'a rupt.

— **Un aeroplan apucat de vifor.** Am fost amintit de splendidul record ce a avut Latham zilele trecute, încercând un sbor în direcțiune opusă vântului, când a obținut o celeritate de 8 km. la oră. La concursul de aviațiune din Doncaster, aviatorul Leblanc a vroit să urmeze exemplul lui Latham și s'a ridicat cu aparatul său pe timp de furtună. O mulțime imensă privia îndrăsneața încercare a lui Leblanc. Aparatul abia se ridicase dela pământ când a fost apucat pela spate de vifor, care-l mâna naintea sa cu o iuteală amețitoare. Toți priviau cu respirația oprită sforțările ce le făcea aviatorul să se scape din curentul viforului și să-și u-meze direcțiunea originală. Aeroplanul alerga cu o iuteală de 40 mile la oră și era de prevăzut că încercarea aceasta disperată pune în joc viața aviatorului. Leblanc ca să previe pericolul a încercat să se coboare, dar aparatul învălurat de vînt cădea cu iuteala trăsnetului și era gata să se isbească de barele aviodromului, când aviatorul a pus în mișcare șurubul suprafețelor de sustentatiune. Pentru un moment aparatul atinsese pământul, dar în clipa următoare se ridică drept ca o luminare în înălțimi. La a doua încercare s'a schimbat direcțiunea vântului care târind aparatul cu sine era gata să arunce peste capetele spectatorilor, căror li-se făcuse inima cât un purece. Leblanc însă nu și-a perdut nici acum prezența de spirit și aparatul a trecut la câteva palme peste capetele spectatorilor din cele dintâi șire. De nou s'a ridicat la o înălțime de 20 m. și la o bună depărtare de public s'a slobozit pe o colină, isbindu-se cu atâta putere, încât roțile și suprafețele de sustentatiune s'au făcut praf. Lumea credea că aviatorul e mort, dar în clipa următoare Leblanc a sărit sprinten dintre sfărâmurile aeroplanului său, în mijlocul aclamațiilor însufleșite ale publicului

— **Gaultheria.** Dacă suferi de ischias, reumatism articular, dureri de spate și spinare, junghieri, dureri de picioare, receli și curenturi, folosește »Gaultheria« lui Orkény, care mai sigură și mai simplă unsoare, ce se adeverește prin mai multe mii de scrisori de recunoștință. Prețul unui tub cor. 1'60; 3 tuburi

comandate deodată, se expediază prin rambursă pentru 5 cor. de odată cu rambursă cor. 5. Se pot comanda numai la farmacia «Apostol» în Budapesta, VIII. Jozsef-körut 64. Depot 85.

x **Săpunul-lebedă (Schicht)** unica greșală ce-o are este, că e foarte bun și neîntrecut! Nimeni nu voiește să creadă, că o singură frecare cu acest săpun mai mult ajunge decât 3—4 cu altul. Dacă voim să cruțăm cu acest săpun, apoi nici cînd să nu-l ținem timp mai îndelungat în apă. Săpunul Schicht fiindcă se poate folosi cu succes și se solvește ușor chiar și în apă rece, zace deci în interesul de cruțare al Dne ca să-l folosiți. La o folosință cuminte săpunul Schicht este nu numai cel mai bun, ci și cel mai ieftin.

x **Spiritul Hungaria** este cel mai probat spirit contra reumei. Prețul 1 cor. Balsamul contra degerăturii face se înceteze chiar și degerătura cea mai învechită. Prețul 1 cor.

Se află de vânzare exclusiv la: Drogueria «Angyal» a lui **Fekete Mihály** în Murăș-Oșorheiu — Marosvásárhely.

— **Atragem atențiunea on. noștri cetitori** asupra anunțului renumitei firme a lui **Sipos Jenő** din Cluj, publicat în numărul nostru de azi, cu aceia observare, că obiectele să le cumpărați de acolo, pentru că la caz că acelea nu corespund, amintita firmă le schimbă, eventual reîntoarce prețul de cumpărare. Detalii se află în anunțul publicat în numărul nostru de astăzi.

x **Domnului Szabó Samu** și fiul fabrică de cuptoare și vetre brevetată în Győr.

La recercarea adresată oficiului meu cu data de 3 Noemvrie a. c. Te avizez cumcă pentru seama municipalității comitatului **Ugocea**, cu marca 5 B. ai meritat întreaga noastră recunoștință, pentru cuptoarele atât ca execuție externă, cât și ca folosințe în crățarea materialului de foc, sunt cele mai excelente. Nagyszőlös, 11 Nov. 1909. **L. Encz**, inginer șef, a ingineriei statului.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Cremă de obraji, cosmeticuri, spongii și instrumente de gumă. Totfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui **Burger Frigyes** cu firma: »la un corn« în **Kolozsvár**.**

x **Mihai Radu** croitor pentru bărbați, Cluj, str. Jókai 2. Stofă englezească veritabilă, croi elegant, prețuri solide.

Gronică artistică.

Ivonne de Treville în Arad.

Senzația zilelor acestea, la Arad a fost celebra **Ivonne de Treville** care în treacă spre România s'a oprit printre noi pentru o serie de reprezentații. Românii din Regat cunosc, au apreciat și iubesc mult pe artista aceasta care, câțiva ani de arândul i-a încântat cu glasul ei dulce, mai dulce și mai plin de farmec ca acel al privighetoarei în taina nopților de Mai. **Carmen Sylva** a reținut-o totdeauna la Palatul Regal și la dese audițiuni muzicale, la Curtea Regală, în București **Ivonne de Treville** și-a cucerit lauri frumoși. În anul 1907 ea a cântat la Palatul Regal în București, acompaniată de **Regina Elisaveta**. Ca o grațioasă distincțiune, ea a primit dela suverană o fotografie cu o dedicațiune »privighetoarei«. În iarna aceasta bucureștenii vor avea prilejul din nou să o admire în concertul ce ea a anunțat.

Ne-a fost dat și nouă românilor din părțile acestea, bucuria, de a o putea auzi. Și a fost satisfăcător că la cele două reprezentanții la care a cântat deja, **Ivonne de Treville**, mare parte din locuri au fost reținute de români. Artista a cântat italienește. Marți seara în **Traviata**, ieri seară în **Lucia de Lamermoor**. În **Violetta din Traviata**, **Ivonne de Treville** a impus.

Școala ei, apoi talentul și tehnica-i desăvârșită adăugate incomparabilei sale voci cu adevărat

delicioase, face din **Ivonne de Treville**, o **Violetta** neîncipuit de duloasă, pasionată grațioasă și frumoasă. Păcat că scrupulositatea artistei pentru a juca în costum de epocă a știrbit ceva din grația ei atât de atrăgătoare. A fost puțin obosită în actul final, și **Adio del Passato** nu a fost cântat cu nota aceia de duloasă dureroasă cu care știe nuanța atât de minunată **Ivonne de Treville**.

Ieri seară însă, în **Lucia**, artista era ca renăscută. Era mai mult decât ceia ce se poate spune prin »în plină voce«. A avut una din seriile sale frumoase și succesul i-a fost desăvârșit. În aria nebuniei a electrisat publicul care a bisat-o rechemându-o de nenumărate-ori la rampă.

I-s'a oferit splendide jerbe de flori. Fapt este, că organul artistei acesteia deși nu excesiv de puternic are darul îneprețuit de a fermeca într' totul auditorul, cu inflecțiunile și modulațiile acelea de strune de harpă, cu timbrul curat și clar ca sunetul clopelelor de argint, perlat ușor și fără tremur. Cântul ei curge ca un izvor din munte și glasul îi este ca acel al unui stol de privighetori ce cântă pe întrecute, e ca o vraja, de ce o ascuțiți își pare alta ce cântă și mai dulce. Așteptam cu bucurie s'o ascultăm în **Bărbierul de Sevilla** și la Concertul anunțat la care sperăm că vor lua parte și mai mulți inși din societatea românească.

Economie.

Banca românească în Aiud.

Aiudul e cuibul cald al ungarilor. Românii, risipiți prin ei sunt iobagii ungarilor, dar ei tot nu se ungarizează nici între acestea împrejurări maștere. Nu totdeauna însă este Aiudul oraș unguresc. În zilele de mărturie, la târguri mari, Aiudul are aspectul unui oraș curat românesc. În zilele acestea curg românii noștri din creeri munților, din depărtări de pe la **Mogoș Abrud**, vin de pe **Târnavă**, până dincolo de **Blaj**, din jos. Murășului până de pe la **Teiuș**, **Bălgrad**, iar din susul lui până de pe la **Murăș Uioara**. Atunci Aiudul este al românilor!

D'aici își duc negoțul, aici își prețuesc bucatelile, vitele, și în anii secetoși de aici se imprumută dela ungar și jidovi.

Și totuși, puținii intelectuali români de aici și din jur nu se pot hotărî să înființeze o bancă românească pentru acest ținut prea românesc.

Protopopul de aici, părintele **Ioan Maior**, un om însuflețit pentru toate mișcările noastre, ar trebui să se pună în fruntea înființării acestei bănci. S'au de ce nu se gândește »Patria« din **Blaj** să înființeze o sucursală ca în **Teiuș**. »Piața«. În Aiud mai sânt și măiestrii, cari să nu credeți că sunt ungarizați. Ei citesc gazete, merg la biserica românească și stau bine economicește. Numai omul însuflețit care să i adune într'un mănunchiu lipsește aici.

D. avocat Gheorghe Simon, pare a nu da nici un semn de viață, deși e de mult aici. Și d' lui e brad din munții apuseni, moț dela **Sălcia**.

Așteptăm mai multă energie dela d. avocat.

»**Zlăgneana**«, banca românească din **Zlagna** (Munții-Apuseni) a convocat adunarea generală extraordinară pe 6 Noemvrie n. a. c., pentru a-și modifica statutele.

Cassa de păstrare din Săliște a hotărît a-și urca capitalul societății dela 26.000 cor. cât era pân'acum, la 150.000 cor.

Piața grânelor din Arad.

29 Octombrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 403 mm.	14.20—14.40
orz mm.	9.20—
ovăs mm.	7.10—7.20
secară mm.	9.10—9.20
cucuruz 500 mm.	5.20—5.40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 26 Octombrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grii nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățănesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14 » 75—14 » 95 »
Ovăs de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăs de calitate a II. — — — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

Poșta administrației.

Ioan Alexandru, Brazova. Mulțumită publică numai cu taxă se poate publica și costă 2 cor.

Ioan Albon, Oradia. Ai de plătit 4 cor. până la finea anului 1909.

Redactor responsabil **Iuliu Giurgiu**.

«Tribuna» Institut tipografic, **Nichin** și cons.

Apa mi-aerală: **Phönix din Buziaș**

învieorează, vindecă. La boalele de rinichi și bășică, la boalele de aprindere învechite a rinichilor, contra formării pietrii și nisipului în bășica urinului, la boalele acute de laringe și de plămâni are efect excelent. — Recomandată de medici. —

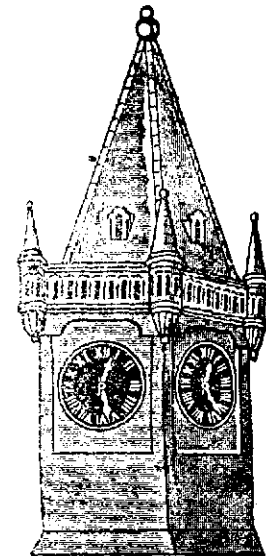
Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, **József főherceg-ut II.**

Fond. în a. 1891.

Cele mai bune

Oroloage de turn

le pregătește

NADLER A.

urmașul lui

LEUTWYLER F. E.

Budapesta, VII., strada **Kazinczy 28.**

Execută și invențiuni.

— Preț-curent și prospect gratuit. —

— Acci cari se vor provoca la ziarul »Tribuna« primesc favor.

Contra pistruielor și alunițelor

să folosiți

Crema și săpunul de lapte benzoé

original a lui **KÁRPÁTI**,

fiind unicul cosmetic ideal pentru mâni și față. În câteva zile depărtează pistruiile și toată necurățenia pielii. Comandele de 6 doze se expediază franco. Se poate căpăta dela preparatorul **Kárpáti János farmacist în Arad, Boros-Béni-16r Nr. 15**; precum și dela drogueriile și parfumeriile din Arad. Magazin principal în Budapesta: farmacia **Török József Király-utca Nr. 12.**

Să nu folosiți și să nu primiți numai cremă de lapte benzoé a lui **Kárpáti**, prețul 1 cor și săpun de lapte benzoé, prețul 70 fil. Să vă păziți de imitațiuni!

Se caută
Un candidat de avocat

sa se adresa dlui

Dr. Vasile Avramescu.
Maria Radna.

Seminarul juridic în Cluj.

Malom-u. 14. (odinioară Pești-u. 18).

Pregătește în mod foarte temeinic, iute, ieftin și cu garanție pentru toate examenele numite „riguroase” și de stat.

Imprumută notițe din cari aspirații se pot pregăti acasă și după un scurt curs de repetiție se pot prezenta la examene.

Informații prin scrisori; după dorință trimite gratis „Tájékoztató a jogi szemináriumról”.

La riguroasele de probă cotidiene poate lua parte gratis ori-cine.

Găini și cocoși de Orpington,

în culoare galbină-aurie și albă ca zăpada, de origine engleză, se vând la: **Ternyei Árpád, Arad, Demeter-u. 92.**

Galbini din ast an cu: 6—8—15 cor.

Galbini din anul trecut cu: 10—15 cor.

Albi din ast an cu: 10—15—20 cor.

Albi din anul trecut cu: 20—25 cor. bucata.

— Serviciu conștientos! —

Licitație publică în Șiria.

Intravilanul cuprins în lăsamântul răposatului Gheorghe Tămaș din Șiria, Nr. casei 756 — lângă drumul mare, care constă din **una casă nouă și una veche, cu edificiile laterale economice și cu două pivnițe și o grădină mare de pomi,** se va vinde la licitație publică: **în 4 Noiembrie 1909 a. m. la 9 ore,** în cancelaria județului cercual din Șiria. **Prețul de strigare 871 cor.** Circulația venitelor anuale **pestece suma de zece mii cor.** Informațiuni mai detaliate se pot lua la casa orașului din Șiria (Világos).

Lukácsy Lajos,
advocat în
Arad, str. Forray nr. 2/a.

TOȚI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului.
Ecea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2½ klgm. **Se poate folosi și la udatul grădinilor.** Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

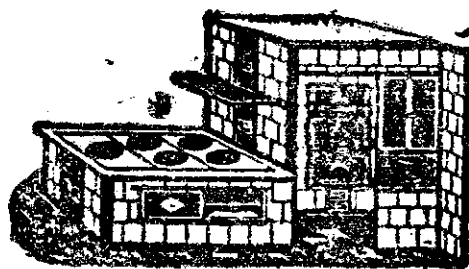
Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiul

TRAXEL I.
LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Atelier de lăcătărie și tescuit, fierărie etc

Pregătește tot felul de lucrări cu fier pentru zidiri și lucrări de lăcătărie și anume: ventilatoare patentate la ferestri, închizători, parasoale, porți cu gratii patentate ce se pot constrânge și întoarce în laturi, șaluzine de scânduriță sist. Esslingen, șaluzine de oțel și de pânză, pregătitor specialist de vetre de fier, vălăle pentru adăpatul porcilor și a

vite-
lor,
apa-
duct și
lucrări
de in-

stalație electrică.

Nrul telef. 355.

INȘTIINȚARE!

Săpunul Schicht este veritabil, numai fiind provăzut cu numele:

Schicht

: și cu marca cerbul :

OH! DOAMNE!

Mă nădușe afurșita de tuse!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1-20 cor. —

— Cutie de probă 50 filerl. —

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

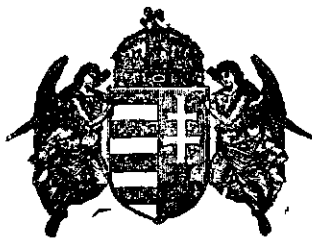
SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger» m'au vindecat îngrabă!

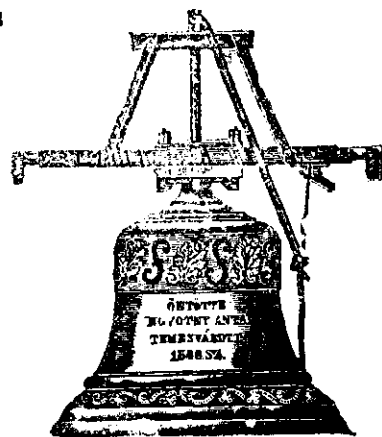
Se capătă la farmaciile: In Arad la: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Vojtek és Weisz drogeria. In Gyorok la: Masznyik Dániel. — M.-Pécska: Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska: Ioan Roxin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milionară din Bpsta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alui
ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomanda- **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul in- te cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și pre- miate în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stă- tătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca — și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-courant ilustrate gratis

Prima fabrică de nisip, peatră de var
și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii din

:: :: :: Arad, Óvár-tér, la :: :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

Bányik István

croitor de haine bărbătești, curățător chimic de
haine și atelier de reparat

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) Szerb-utca 9.

Primește curățirea de haine, reparări și straformări
pe lângă serviciu conștiințios și prețuri ieftine.

Călcatul unui rînd de haine 1 cor. 20 fl.,
curățirea și călcatul unui rînd de haine 2 Cor.

Atrag atențiunea asupra institutului cu deosebire a oa. otelieri,
pentru că oaspeții lor călători numai aici vor fi serviți mai bine.

Straform și schimb haine civile, preoțești și uni-
forme militare cu prețurile cele mai moderate. Coman-
dele din provincie se execută foarte grabnic.

Institutul de curățire chimică din Mehala
în casa proprie emulează în toată privința.

INȘTIINȚARE.

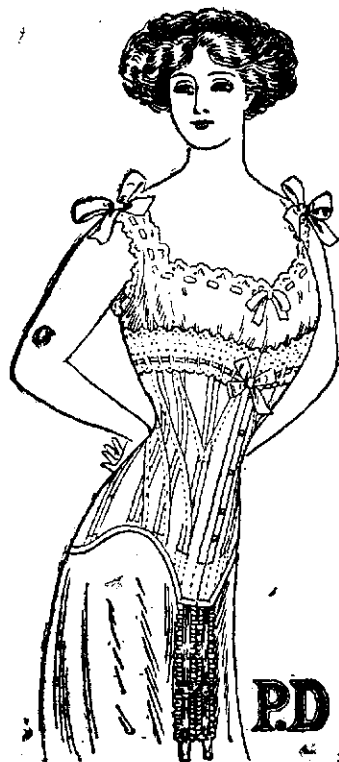
Am onoare a aduce la cunoștința on. mei mușterii,
că m'am desfăcut de firma Nemezc și Kövesdy,
ce a susținut pe Erzsébet-körut nr. 20, și am deschis
sub conducerea mea proprie în str. Deák Ferencz 9.
(casa Lukács-partere) un nou

Salon de modă engleză pentru dame.

Cerând și pe mai departe tot sprijinul onoratelor
dame, semnez

Cu deosebită stimă:

Kövesdy Lajos.

Cele mai înalte distincții obținute
la toate expozițiile universale de
până aci, probează în de ajuns că

corsetele „P. D.”
Bruxelles-Paris

sunt menite să ocupe primul loc
între articolele de acest fel, din
lumea întreagă.

Corsetele „P. D.” împrumută
corpului o talie elegantă și sveltă
fără a fi infeste.

Singura firmă care le reprezintă în
Arad e:

Merkler Soma, Arad,
Andrássy-tér nr. 20.

P.D.

Fondat în anul 1882.

Telefon nr. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andráss-tér în palatul lui Neumann.

(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregă-
tite, solide și de o execuție elegantă.

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ
BUTOR

Sufragerie, (prânzitor),
dela 140 florini.

Garnituri de salon,
dela 95 florini.

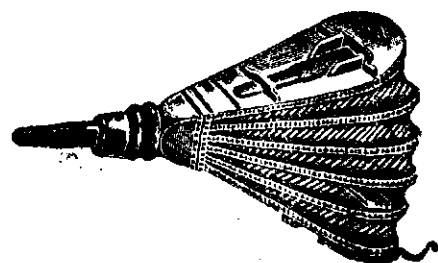
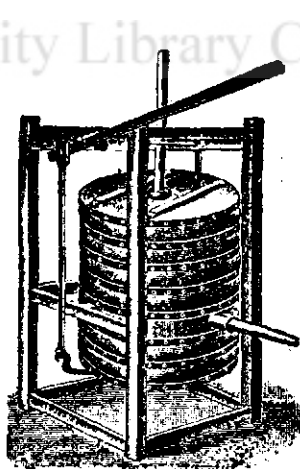
Prețuri de cumpărare
convenabile.

Se vind exclusiv **MOBILE**
din lemn tare și vestit

NEUSCHLOSZ.

Furnisorul asociației căilor
ferate ungare.

Atelier de I-u rang.

Seemann József

lăcătuș tehnic, fabricant de mobile de
fier, loiu de suflat și dulapuri de gheață
în Cluj (Kolozsvár) str. Malom nr. 20.

Recomandă
hotelierilor, măcelarilor și în
gospodăria casei

dulapuri de gheață
dela 32 cor. până la 500 cor.

lăcătarilor și faurilor

foi de suflat
excelenți.

măcelarilor, morarilor, comer-
cianților și domniilor

cântare
— poduri în diferite mărimi. —

Institutelor, spitalelor, cafe-
— nelor și ospătărilor —
tot felul de

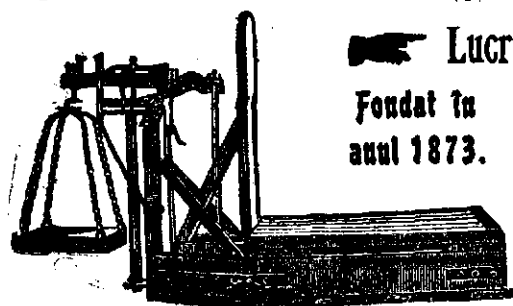
mobile de fier.

Primește tot felul de lucrări de
lăcătare ș. a. lucrări de fier
pentru zidiri, porți de fier
îngrădire de morminte și
vetre de fier din material
excelent cu prețuri moderate.

Acei cari cer, cu provocare la
ziarul „Tribuna”, primesc cata-
log de prețuri ilustrat gratis
— și porto franco. —

Lucrul bun nu e scump.

Fondat în
anul 1873.

Voiești

să fi servit bine și pe plac, apoi paseri canar, papagai vorbitori, petroșeli, pești de aur, porumbi, găini de soia, păuni, iepuri, câni de vânat și de lux, pisice de Angora, mămuțe îmblânzite, colivii etc. aparate brute, să alegi și să cumperi numai dela vânzător'a de paseri de aici, care de 10 ani se bucură de cel mai bun renume. Dacă le ai toate acestea, apoi și cel mai bun nutreant pentru paseri iarăși numai dela mine să-l cumperi. Numai în depoul principal: **Zagreb, Mircovič, Marije Valerije ulica 10.** (Oda e separată pentru paseri cântărețe).

Eu vând numri exemp'are și mărfuri de prima calitate, mărfuri slabe și de puțin preț n'ci nu țin.

Premiat la Ams'erdam, la Viena de două ori, Bruzela, Londra, Marsil'a, Paris, Zagreb.

1000 epistole de re-unoștință, precum și multe alte diplome. Expedez su poșta garantând pentru marfă vie.

BASĂ SIGURĂ

ANDREU
SEC
ARAB

AROMĂ RECONȘTIȚĂ
PROASPĂTĂ RECREATOARE
RECREAȚIONĂ ESPERȚILOR

SISTEM FRANCES TRADITIONAL
BOUQUET PURITAN
MĂRELE ESCALENTI
MARETE

MANIPULARE INGUSTARE
DE SPECIALITATE
CONSISTENȚĂ
PIOASĂ

VII PROPRII DE MODEL

Pentru ceice pătîmesc de surpătură.

Cele mai bune și mai perfecte bandage, legătoare pentru pânze, pentru pantaloni și pentru perioade, clorapi de gumă pentru cărcei, mașini de propiit și umblat, de corsete, specialitate, picioare artificiale, suspensorii, precum și tot felul de recvizite igienice după măsură, pe lângă garanță să dot comandă la fabricantul specialist

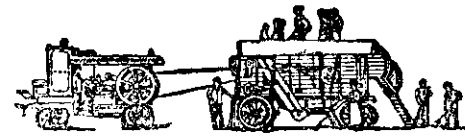
BIRÓ ALBERT
fabricant de legătoare medicale
SZATMÁR, Deák-tér Nr. 7.
(în curtea casei Halmi).

Magazin mare de irigatori și articlii pentru moașe. —
Specialitate de gumă franceză și americană. —
Local de probă separat. — Comandele din provincia se efectuează pe lângă disorețune.

Neugebauer Antal — primul atelier de mașini agronomice și turnătorie de aramă. —

Fundată la anul 1858. — **SZOLNOK** Casa proprie și fabrică Tiszapart.

Pregătește: căzane cu aburi pentru mori nouă, dulapuri noi rezistibile focului, dulapuri pentru fum, hornuri de fier, bisenuri și valaie, osii pentru mașini etc. și tot felul de vârsări de aramă și fier după desen, măsură și muștră.

Pluguri de fier cu unu și două pantere brevetul cel mai nou, mașini de sămănat cu rinduri cu și fără păreche, greble pentru adunatul fânului, umplătoare și tăietoare de fân, mașini pentru săpat, mașini secerătoare, grape. Motoare cu benzin, petroleu, gaz și oleiu brut sistemul cel mai nou, gradatoare și țevi de cazane. Mașini folosite se pot schimba. Instrumente economice. Instrumente pentru manipularea vinului ș. a. presse, zdrobitoare de struguri, stropitoare etc. și articole pentru lăptărie. — Fântâni cu pompe și tulumbe, precum și burdufuri de cânepă și gomă. — Orice reparațiuni și transformări se efectuează ieftin.

Nou! Atrag atențiunea proprietarilor de mori, fabrice de spirt, ferest-ae, proprietarilor de pământ, mașine și orice soi de motoare asupra celor mai noi **Nou!**

3 mașini sfredelitoare

construite și pregătite de mine, cari întrec orice alte mașini sfredelitoare. — Sfredelitoarele acestea se pot folosi la mașini de orice mărime și lungime, la locomobile și motoare-pompe și la orice osii roase, precum și la apuducte deodată și așa cu cea mai mare siguranță se poate sfredeli, oriunde în moară sau alt loc, dela 100 mm., până la 1500 mm., fără ca sulul de sfredelit să se desfacă, iar avantajul principal e, că mașina fiind făcută din oțel și oțel vârsat, este ușoară. — Sfredelitori cu mașina ori-unde la fața locului.

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR
pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericești.
Intensiat la 1888. Telefon pentru comit. și oraș 493.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-GETATE

În colțul străzii Lovinca și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoților cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserică capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue
— sau altfel de adjusturi bisericești —
tot astfel marile său asortiment pentru materiale — necesare la formarea adjustărilor bisericești. —
Pentru liferările mele iau răspunderea.
— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Prima fabrică de mobile de fer și aramă

în Oradea-mare Strada Szacsvey Nr. 17 și Strada Kapuczinus Nr. 5.

Pregătește tot soiul de mobile de fer și aramă, dela cele mai simple până la cele mai pompoase. — Mai departe împletituri de sirmă pentru paturi — — brevetate și disinfectate, pe lângă prețurile cele mai favorabile. — — Apoi pregătesc, după modele engleze camere de dormit din aramă, cari mici

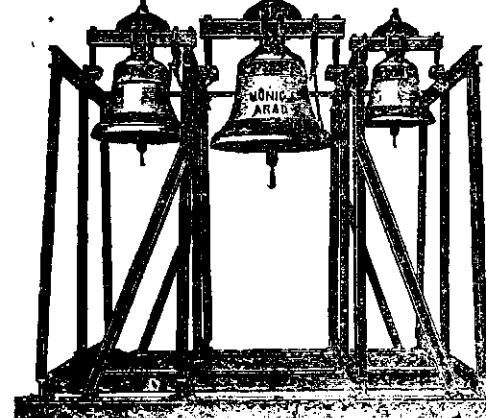
eând nu trebuiesc curățite, fiindcă și susțin în permanență lucrul original.

Specialități de platină și bronz veritab. franceze.

Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28. Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că lață cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

Sănătate! Putere!

Fac cunoscut onor. public, că în atelierul meu pregătesc renumitul

aparat galvanic-electric.

Accest aparat se folosește cu succes la: reumă, slăbire corporală, boale de nervi și de stomac, neuralgie.

Pretul unui aparat complet laolaltă cu cingătoare electrică și modul de întreținere **55 COR.** Se garantează că este cel mai bun fabricat. Cu explicații și informațiuni servește

orologier și reparator de aparate electrice contra slăbirei corporale. —

H. Süssmann
Sibiul (Nagyseben) Reispergasse Nr. 27.

GROSZ NAGY FERENCZ,

farm. elot. : : farmacia : : elot. : : Debreczen, Aranygyazartva,

Nu mai există reumă!

Cine voadte să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2-65 Cor. eu îndrumare, 3 sticle mari 6-65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

MUSTATA Z FRUMOASA
dacă întrebulnezi

POMADA HAJDUSAG

este mai bună pentru creșterea și potrivirea mustelelor, pregătita din materii nenumărate. Eletul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 Hl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratis!

Medicament pentru văpsirea părului.

la culori blond, brunet sau negru. Efect la moment
O stogură vopăire e de ajuns, ca părul sau mătă sa o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce mloare 4 cor.

Neumann Károly

Nagyvárad, Teleki-utca 11.
Adresa telegrafică: MŰIPAR NAGYVÁRAD.

Ferestri pentru biserică zugrăvite artistice.
Lustrare modernă în color, din opal american etc. și din alte soluri de sticlă, încastrate în plumb, aramă și argint.
Lăcări de sticlă aurită și argieșită pentru zidiri, mobilă etc. Zugrăvire de embleme. — Mezelă italiană și americană.
— Atelier cu instalație electrică pentru poleșul sticlei; poleșire în toată forma și mărimea. — Cadre străvezii și din sticlă de ogheză. — Fabrică de ogliani — Pănuțele și aranjază vitre moderne. — Magazin de ogliani și sticle colorate.

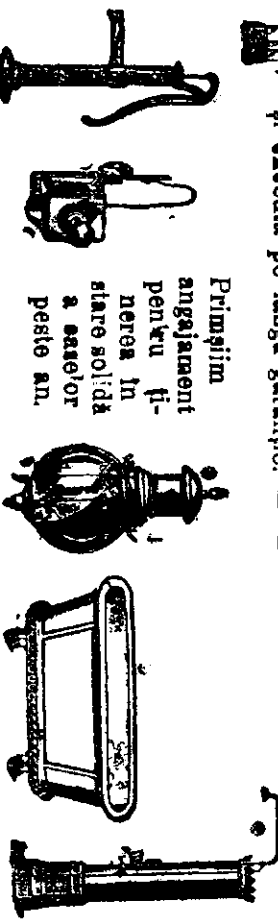

FRĂȚII KLEIN

Telefon 707.

aranjatori de apadute și lumini electrice. Mare ofi-
ciă pentru reparaturi de mașini de cusut și biciclete.
— ARAD, Hunyad-utca 12. —

Întm în întreprindere și execuțm: lăminare electrice, telefon, parafeșter, aranjament pentru anunțari centrale de foc și apă, preesum și tot felul de reparaturi în materie ce se ține de accei ram de industrie. — Aranjamente de: apadute, gazari, acetelin, scalde de emă, slotete, preesum și reparaturi se execuță pr'empi și ieftm. — Orice lucruri aparținătoare tinicheriei se primese și execuță pe lângă garanție. —

Prinșim angajament pentru tinerea în stare solidă a eselor peste an.

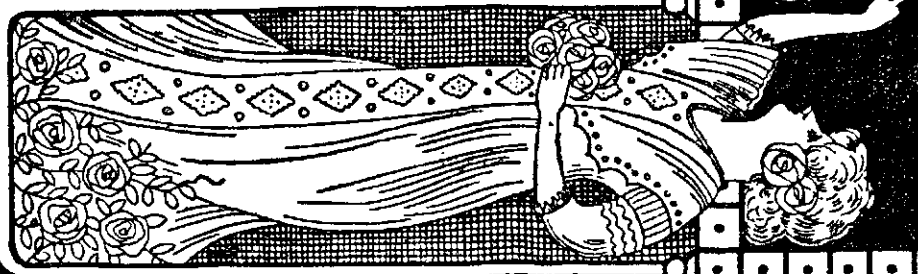
STEFAN SLADACK UN. FABRICĂ DE MOBILE VIRSET

Strada Kudritzker No 4/2-16

Cea mai renumită : mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobil-
lele cele mai mo-
derne și luxose
cu prețuri foarte
moderate.

Mare depozit de plane
excelente, covore, per-
dele, țesături foarte fine
și mașini de cusut.

JOHANN BARTHEL

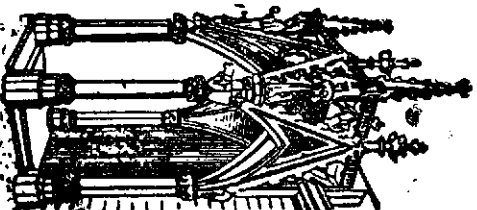
sculptor, auritor și fabricant de iconostase și altare

BRĂȘOV — BRASSÓ, Kereszt-utca 1.

Fi e cu prețuri moderate:

iconostasuri, altare
amvoane, jertfelnicuri

primește renovarea iconestaseleor vechi, a altarelor și jertfelniculeor și a amvoaneleor, precum și tot felul de lucruri în bransa asta; cu concursul pictorilor renumiți pentru plătarea icoanelor, precum și tot felul de aurituri.

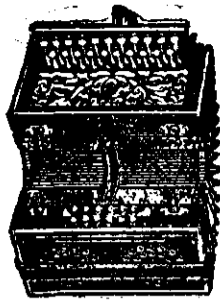

STEHLIK LAJOS

atelier de violine și harmonice.

Budapesta VIII., József-körút nr. 71.

Recomand bogatul meu magazin de produse proprii: violine de concert și surdine fabricate. Atelier de reparat și transformat tot felul de violine vechi.

Harmonice

- cu 2 rânduri de tonuri și 2 registre 8 cor.
- cu tonuri duble și 3 registre 9 cor.
- cu 3 rânduri și 4 registre 12 cor.
- Harmonice vieneză cu tonuri duble și 4 tonuri de bas prețul 22 cor.
- Harmonice cu 2 rânduri de tonuri cu 19 clape și 4 registre 30 cor.

Violine

- de școală cu arc dela 8—15 cor.
- Violine de concert cu arc dela 15—200 cor.

Succesorul lui DERNER GYÖRGY

ROTH JÁNOS

BRAȘOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—mașinist, întreprinzător în toate afacerile de lăcătarie la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptenarea lânii și a caierelor, precum și toate mașinăriile pentru torsul și dăpănatul lânii. Mai departe reparază mașinerii de moară și le — — — ajustează cu elopotele electrice. — — —

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

Într'un pătrar de oră nu mai aveți dureri de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pen-}_{tru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac — sunt neîntrečni. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

CALENDARUL NOROCULUI pe 1910.

Numerii acestui calendar de noroc au fost compuși de copii orfani. Să Vă alegeți în grabă numerii semnați la ziua nașterii sau onomastică, pentru că întâmplarea le-a adus multora avere și bunăstare.

Januar	Februar	Mărz	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Dezember
1 101	1 92450	1 79351	1 55305	1 2217	1 19470	1 37203	1 3516	1 74906	1 4378	1 5555	1 78861
2 51676	2 2906	2 13195	2 45913	2 11138	2 9901	2 35870	2 11177	2 7919	2 13188	2 9965	2 33310
3 7901	3 79375	3 2132	3 7907	3 64719	3 69017	3 23405	3 66725	3 66760	3 19435	3 19539	3 78966
4 18302	4 46551	4 11118	4 19140	4 74915	4 17367	4 7903	4 78936	4 55214	4 66733	4 65936	4 64771
5 19505	5 33405	5 90603	5 64727	5 90945	5 66711	5 19428	5 9903	5 2226	5 52273	5 51689	5 22696
6 69005	6 24927	6 19138	6 52402	6 79373	6 2206	7 78852	6 18344	6 66709	6 9062	6 13194	6 4385
7 75802	7 92896	7 90924	7 9408	7 19142	7 9987	6 9415	7 74998	7 16026	7 7918	7 6788	7 13989
8 20201	8 79050	8 64703	8 19144	8 6785	8 13191	8 19594	8 67823	8 64757	8 19143	8 18394	8 74931
9 19418	9 38707	9 2212	9 64710	9 92872	9 74909	9 52261	9 66654	9 16039	9 74922	9 19579	9 67810
10 45902	10 90902	10 11194	10 18903	10 91601	10 13968	10 63244	10 90917	10 3504	10 64830	10 33389	10 55377
11 39101	11 35801	11 20209	11 74987	11 3116	11 53848	11 69012	11 91610	11 64723	11 55584	11 39116	11 55535
12 67802	12 23903	12 63913	12 55249	12 19148	12 63903	12 9998	12 79047	12 75829	12 52150	12 66611	12 9442
13 79029	13 23382	13 74904	13 19421	13 92427	13 11156	13 74967	13 11162	13 92880	13 13199	13 64839	13 19532
14 2256	14 92448	14 3509	14 3107	14 17853	14 19149	14 79031	14 33439	14 7911	14 7922	14 46560	14 66700
15 11109	15 37993	15 19434	15 69032	15 9992	15 78955	15 39106	15 24942	15 19134	15 17862	15 37979	15 53834
16 19129	16 33101	16 66702	16 78900	16 22603	16 20217	16 46558	16 9948	16 64722	16 75817	16 66738	16 11178
17 78852	17 91221	17 52130	17 2907	17 33308	17 18348	17 18364	17 18364	17 55579	17 63236	17 37233	17 9488
18 6776	18 33499	18 4358	18 75848	18 45915	18 78967	18 37221	18 92759	18 19141	18 17859	18 24949	18 78982
19 18337	19 13956	19 9969	19 67803	19 91225	19 16023	19 38664	19 66766	19 11162	19 9917	19 9990	19 64343
20 19484	20 19458	20 18322	20 20208	20 39186	20 3138	20 34959	20 55574	20 69022	20 66764	20 75814	20 53846
21 2188	21 20216	21 19553	21 11161	21 79369	21 74930	21 66603	21 2276	21 55527	21 55213	21 11173	21 9481
22 13186	22 3502	22 20203	22 9462	22 2201	22 55531	22 55531	22 13957	22 9461	22 55503	22 2917	22 19564
23 91202	23 13997	23 67806	23 52295	23 18373	23 2273	23 52284	23 74964	23 78979	23 11150	23 74996	23 63912
24 2122	24 91220	24 55566	24 78885	24 78866	24 11124	24 74907	24 67819	24 53830	24 16036	24 64726	24 74927
25 6796	25 9496	25 75838	25 69031	25 52419	25 19574	25 39104	24 79033	25 74932	25 67809	25 33383	25 9487
26 51699	26 90940	26 39112	26 2147	26 2260	26 69038	26 46563	26 2916	26 51695	26 7914	26 38732	26 17856
27 2261	27 19494	27 22641	27 7910	27 19541	27 52436	27 4398	27 11188	27 2204	27 19577	27 66658	27 63909
28 17374	28 79034	28 45918	28 74901	28 78989	28 55355	28 16040	28 67816	28 18329	28 66758	28 74949	28 66677
29 52209	29 78877	29 53828	29 53848	29 74939	29 20207	29 75825	29 19545	29 19545	29 19555	29 45903	29 75843
30 3103	30 35811	30 17358	30 2181	30 67812	30 19524	30 9933	30 78890	30 64713	30 66607	30 69927	30 69927
31 16014	31 20224	31 19132	31 18381	31 11173	31 18381	31 11173	31 75805	31 75805	31 75805	31 2174	31 2174

Tragerea clasei I. a loteriei de clasă XXV. priv. reg. ung. se va ținea în 18 și 20 Noiembrie 1909.

Prețul unui los de clasă I: Intreg 12— cor. Jumătate 6— cor. Pătrar 3— cor. Optime 1.50 cor. Comandele de losuri originale se fac trimițând suma înainte sau prin rambursă.

Comandele se fac mai bine prin mandat poștal. — Chequri poștale francate pentru plățirea losurilor se dau gratuite onorațiilor noștri cumpărători. — — — — — Lista tragărilor se trimite îndată după tragere fiecăruia cumpărător.

Numerii norocoși de mai sus se pot căpăta exclusiv numai dela:

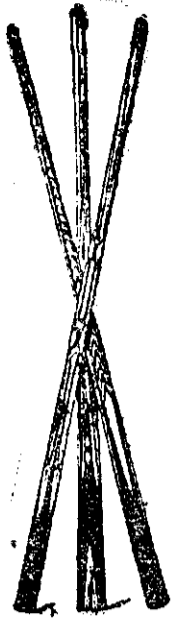
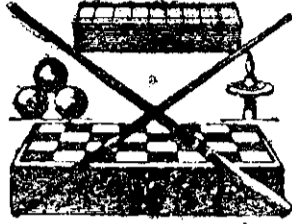
BANCA GAEDICKE BUDAPEST, IV., Kossuth L-u. II.

Weisz Géza

fabrică de dăcuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde
Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum“ și păjnuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

Prima fabrică ardeleană de calapode pentru pantofari și cizmari a lui

GEORGE UHRIN, Brassó

Korház-utca 66.

Se recomandă la atențiunea tuturor pantofarilor, cizmarilor și comercianților ca pregătiți or de cele mai bune și solide calapode din lemn uscat și foarte trainic, după toate modelele în formă frumoasă; nu altcum și pentru picioare bolnave. La comanda

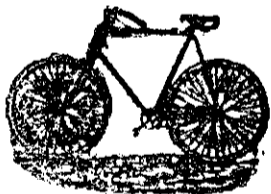
din provincă să se alăture un pantof ori o cizmă.

Comanda din provincă se execută foarte grabnic. —

Bicicliștii nu mai sunt siliți a-și procura biciclete ori unele dărți de biciclete din Viena sau Germania, pentru că în urma legăturilor favorabile ce am, sunt în stare a ținea cu prețurile de concurență.

1 buc. bicicletă americană, ajustată complet, cu scutitor de țină, cu semnal dublu, model 1909, francată la oricare stațiune din Ungaria — Cor. 96 — La comenzi se vor plăti 16 Cor. ca anticipație, restul prin rambursă.

Bicicleta de sus, cu roți ce se învârtesc liber verit. americ. „NEW-REPARTURE“ sau „TORPEDO“ cu oprit. dindărăt mai mult cu C. 15 —

1 buc. manta pentru bicicliști	C. 4'60
1 buc. manta de munte pentru bicie. cu căptușală grosă	„ 8'50
1 buc. pompă bună pentru biciclete	„ 2'60
1 buc. pedale fine	„ 4'20
1 buc. șea cu arc	„ 4'50
Nichelarea și smălțuirea unei biciclete	„ 20'—

Toate părțile de biciclete trebuincioase se află în depozit și se vând cu prețuri foarte moderate. Nenumărate epistole de recunoștință! Cumpărătorilor necunoscuți le expediez numai cu rambursă, dreptacea articii necorăspunzătorii se primesc îndărăt și la dorință restituiesc suma plătită. Comisiunile sumei totale a facturilor de 30 cor. ajunse ori întrecute se expediază francate. — Pentru toate mărfurile garantez.

Depozitul fabricii de mașini de cusut din Timișoara a lui **Ladányi Izsó, Timișoara-Cetate** Zăpolyagasse 1, în edificiul seminarului rom. cat. Telefon 577. FILIALE: Timișoara-Fabric, strada principală 26, vis-à-vis de farmacia Jahner. Telefon 987.

Cafea

proaspăt prăjită de mai multe ori la zi, scutită de mirosuri neplăcute, se capătă numai la imp. de cafea și thea

„Atlantica“

Mașini prăjitoare de cafea aranjate pe motoare electrice se pot privi în v. trina boltei din

Arad, Andrassy-tér 20 (Palatul Fischer Eliz).

— Telefon pentru oraș și comitat Nro 609. —

INTREPRINDERE DE POMPE FUNEBRE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a p. t. public, că am luat în primire

firma de înmormântări și pompe funebre

ce a susținut până aci pe numele

Csutak Károly și fiul

și conform recerștelor timpului o voiu continua. 25 de ani de praxă pe acest teren, făcuți în patrie și străinătate mă îndreptătesc la cele mai perfecte servii. În toată privința voiu fi cu acurateță și punctualitate.

Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public semnez

Arad, 20 Octomvrie 1909.

Cu osebă stă

Varga Imre.

Totodată îndrăsnesc a atrage atențiunea p. t. public asupra marelui meu magazin de cununi pentru ziua morșilor. Prețurile dela 80 fil. în toate categoriile.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI ARAD, Forray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștință p. st. public că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flanelle de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătasuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă, și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brăuri preoțești pe culorile roșu, vânăt și negru.

„LANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbântări, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„laner“ pudră, E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încreșturile și e cu totul nestricăcioasă. In culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„laner“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„laner“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„laner“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„laner“ esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„laner“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„laner“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă. La comande să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane.

„laner“ apă care face părul blond Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf laner“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf laner, Temesvár, Gyárváros F6-ut 70.

„GAULTHERIA“.

Dacă suferi de ischias, reumatism articular, dureri de spete și spinare, junghiuri, dureri de picioare, receli și curenturi, folosește Gautheria lui Örkény, cea mai sigură și mai simplă unsoare, ce se adeverește prin mai multe mii scrisori de recunoștință.

Prețul unui tub 1.60 cor.: 3 tuburi comandate deodată, se expediază prin rambursă pentru 5 cor.

Se pot comanda numai la: Farmacia „APOSTOL“ Budapest. 1— Budapesta, József-körút 64 (Depot 85) —1

Oltoi de viță de vînzare.

Cine vrea să aibă vițe sănătoasă, frumoasă și ieftină să se a desceze cu încredere la

VITYÉ MIKLÓS, care își manipulează colonia în Cenadul-serbesc, **Ös Csanád (Torontál m)** cu cea mai mare conștiințiozitate, unde se pot căpăta tot soiul de oltoi în verde de prima clasă, cu și fără rădăcină, pentru struguri de vin și de masă, — precum și viță americană, cu și fără rădăcină, tot aceleași

de clasa II-a se pot căpăta cu prețuri ieftine.

— Soiuri alese anume pentru verandă. —

Catalog de soiuri și prețuri la dorință se trimite gratuit și franco.

Mare desfacere de pomi și trandafiri nobili.

Din multele epistole de recunoștință lăsăm să urmeze numai una:

On. Die Vitye! Prin șirele acestea îți aduc la cunoștință, că sânt prea mulțumit cu cele 40 de bucăți de oltoi ce mi-ai trimis, și voi recomanda tuturor colonia D-Tale, pentru-că de și pe la noi în primăvară a fost o secetă mare, totuși numai 2 bucăți au perit. Primșe mulțumitele mele pentru bunul serviciu! Cu stimă: Gyoma, 12/VII. 1909. Lach Fülöp, bărbier.

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în ori-ce cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

(Cassa Kneffel).

Telefon Nr. 720.

Sipos Jenő

Telefon Nr. 720.

Cluj—Kolozsvar, Mátyás Király-tér 17.

Atrage și recomandă în atențiunea on. public din loc și provincă magazinul de mărfuri de toamnă și iarnă, precum cu prețurile semnate mai jos.

Talii:

- Flanel ce se poate spăla dela 2 C.—In sus
- Barchet de ață ce se poate spăla > 3 — 5 C.
- Materi pt. talii femeiești de cul. crem, cafenie, sură, roșie, vinetă închisă și neagră. > 6 — 10 >
- Talie de cul. neagră cloth > 3 — 8 >
- Talii de pânză subțire (tüll) pt. soirée în toată cul. croite și execut. după moda cea mai nouă > 16 — 40 >
- Talii pongiss > 8 — >
- > de tafft și messalin în toată culoarea > 14 — 40 >
- Șaluri pentru tetrau și plimbare în toate prețurile.

Halate:

- Halate de toamnă ce se pot spăla dela 10 C.—In sus
- Delen francez, cel mai nou > 20 — >
- Modele originale > 30 — >
- Haine »princess« croite modern, din lână fină > 30, 40, 50 >

Foi:

- Din materie neagră engleză, în culoare sură negrie, verde, din materie unicoloră și vârgată 8, 12, 14, 16 C.
- Jupoane pentru haine »princess«, modele originale în toată culoarea și mărimea 20, 24, 30 C.

Jupoane:

- Lüster negru și colorat dela 7 C.—12 C.
- Cloth negru 4, 6, 8, 10, 12 Cor.
- Jupoane de mătase în toată culoarea dela 12 Cor. în sus.

Apoi:

- Ciorapi împlețiți. calitatea cea mai bună.
- Ciorapi negri pentru institute dela 40 fil. — 1 cor. 60 fil.
- Albituri femeiești, precum: cămeși, pantaloni, corsete, precum și albituri pt. bărbați, de calitatea cea mai bună.
- Năfrâmi de batist pentru buzunar 1 duzină 3 Cor.
- Șaluri de tüll pentru femei, gulere, execuție foarte elegantă.
- Tot felul de lucruri de mână femeiești.

Târgul de Crăciun și Anul-nou se începe în 15 Noemvrie cu prețuri foarte ieftine.

Comandele ce trec peste 20 Cor. le expediez francat.

Expedierea se face cu rambursă. Pentru mărfuri necorespunzătoare reîntorc prețul.

Piane și harmonice.

In salonul de piane

F. A. Kauffmann
Sibiu, Gr. Ring 14

se în piane numai dela firmele cele mai renumite

„Zeitter și Winkelmann“, Braunschweig.

F. Robert Reinhold, Viena. Belehradec, Viena.—

„Laubergger și Gloss“, Viena. Kotykiewicz, Viena.

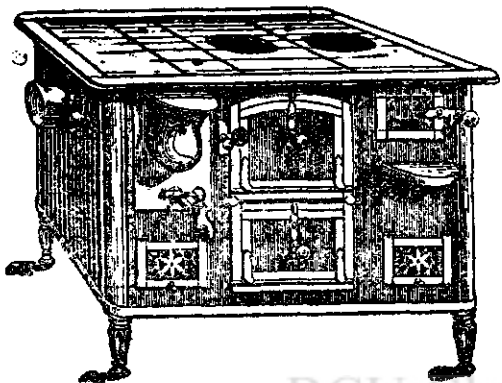
A. Petrof, Königrätz-Viena. Estey-Organ, Londra.

Reparaturi speciale solide și garantate.

Szabó Samu és Fia, Győr.

Fabrică ces. și reg. de
vetre de fier brevetate.

Fabricăm vetre de fier dela cele mai ieftine până la cele
mai moderne. Pentru fabricatele noastre garantăm că fierb

și coc neexcepțio-
nabil și grabnic față
de crigare alte vetre
de fier cruțăm 25%
mater al de încălzit

Fondat la anul 1866.

Catalog de prețuri
la dorință trimitem
gratuit și francat.

Se caută revân-
zătorii și agenți.

(In casa bisericii române).
Iosif Ștefan, pe piața Tokoly.

Filiala în Arad, la

diză punctual și cu acurateță.

cele mai noi. — Comandele cu posta se expe-
așung la un lucru încaț nu se pot deosebi de
bătești, etc., cari prin mașine mele de căcat
în deosebi guiere și manșete, cămăși băt-
spala curat ca zăpada, fără materii mistuitoare,
curți etc. In rufăria mea, ajustată bogat, se
dele, dantele, broderii, mănăși, borangi-
fără nici o desfacere, stofe pentru mobile, per-
lărești, pardesii și paltoane, în întregime
de vestiminte bărbătești, femelești și copi-
Coloroz (văpșesc) și curăț chimic: tofelul

UJ-SZENT-ANNA.

și mașină cu aburi de spălat rufe albe în
coloratură de haine, curățătoare chimică,

IGNA DEMIAN,

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.